KARTLÄGGNING AV KOSTNADER OCH PLACERINGSPROCESS VID VFU

Consensus
MEDICINSKA FAKULTETENS STUDENTKÅR

Consensus
Medicinska fakultetens studentkår
Org. 822003-1564

Kontakt
styrelsen@consensus.liu.se
www.consensus.liu.se

Besöks-/postadress
Kårhuset Örat, US, ingång 73
581 85 Linköping

Kartläggning av kostnader och placeringsprocess vid VFU
Utgiven av Consensus – Medicinska fakultetens studentkår vid Linköpings universitet
Linköping, oktober 2026
Utredare och författare: Lukas Sjöö

Förord

”Vad är Consensus hjärtefråga?”. En fråga som ofta ställs till oss kåraktiva, både i lokala och nationella sammanhang. Det ständiga svaret: VFU och studenters merkostnader kopplat till detta. Kostnader och villkor vid VFU har vid flera tillfällen utretts och belysts av olika instanser i samhället, men utan att de grundläggande problemen har lösts. Bollen kastas runt mellan staten, regioner och enskilda lärosäten, men utan tydlig ansvarsfördelning är det ingen som tar emot den.

Samtidigt ökar omfattningen av VFU på flera utbildningar, vilket riskerar att ytterligare förstärka de ekonomiska och praktiska konsekvenserna för studenterna. Det är därför inte längre tillräckligt att konstatera *att* problemen finns. Vi måste våga ta gemensamt ansvar och hitta möjliga vägar framåt. Nästa steg måste vara att genomföra konkreta förändringar.

Utbildning ska inte vara en klassfråga, där studenter tvingas avstå från högre studier för att plånboken inte är tillräcklig. För att säkra en jämlik och värdig studietid för samtliga studenter vars utbildning innefattar VFU, och för att säkra framtidens kompetens inom hälso- och sjukvården, måste det ske ett ansvarstagande och förändring. Det är dags att merkostnaderna placeras där de hör hemma, och det är inte hos den enskilda studenten.

I denna rapport belyses än en gång denna kvarvarande problematik. För att agera framåt, i stället för att enbart konstatera, föreslår Consensus:

- Att utreda huruvida prioriteringsordningarna bör harmoniseras till en fakultetsövergripande grundsyn, men med möjlighet att tillgodose programspecifika behov.
- Att utreda möjligheterna till en gemensam princip för placeringsprocessen vid VFU som är rättssäker, administrativt effektiv och tillgodoser ett reellt studentinflytande över placeringen och processen.
- Att ta fram en lokal modell för att uppnå kostnadsneutral VFU för studenterna vid Medicinska fakulteten till dess att en nationell lösning är på plats.
- Att verka för att nationella reformer för att uppnå kostnadsneutral VFU blir verklighet.

Linnea Båfält, Kårordförande Consensus 26/27
Lukas Sjöö, Utbildningsutvecklare Consensus 26/27

Sammanfattning

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är en central och obligatorisk del av utbildningarna vid Medicinska fakulteten vid Linköpings universitet. Samtidigt kan VFU medföra betydande praktiska och ekonomiska konsekvenser för studenter, särskilt när placeringen ligger långt från studieorten. Denna rapport kartlägger placeringsprocesser och studenters merkostnader vid VFU under 2025. Syftet är att ge en samlad nulägesbild och identifiera möjliga vägar mot mer rättssäkra, ekonomiskt hållbara och lika villkor.

Kartläggningen bygger huvudsakligen på enkäter till programansvariga, sektioner och studenter. Studentenkäten skickades till 2 108 studenter på fakultetens grundutbildningar och besvarades av 506 studenter, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 24 procent. Därutöver inhämtades information från socionomprogrammet, psykologprogrammet och lärarutbildningarna vid Linköpings universitet för att möjliggöra jämförelser med andra delar av lärosätet.

Resultaten visar stora skillnader mellan utbildningsprogrammen i hur VFU-platser fördelas. På vissa program ansvarar studenter eller sektioner för fördelningen, medan placeringen på andra program hanteras av programmet eller en anställd VFU-samordnare. Ett stort studentinflytande kan ge insyn och möjlighet att påverka placeringen, men innebär samtidigt risker för konflikter, jäv, påtryckningar och en omfattande administrativ börda för enskilda studenter. När programmet ansvarar för placeringen minskar dessa risker, men studenterna beskriver i stället bristande insyn, begränsat inflytande och svårigheter att förstå hur tilldelningen går till. Även prioriteringslistor skiljer sig mellan programmen, både avseende vilka omständigheter som ger prioritet och hur dokumenten förankras, kommuniceras och revideras.

Merkostnader i samband med VFU är vanligt förekommande. Av de svarande uppgav 80 procent att de hade haft kostnader för resor eller boende under 2025. Bland studenter som redovisade kostnader på högst 5 000 kronor var genomsnittet 1 652 kronor, medan medianen för samtliga studenter med kostnader var 1 500 kronor. Kostnadernas omfattning varierade tydligt mellan program, studieorter och placeringar. Ersättningen var samtidigt ojämnt fördelad. En majoritet av studenterna uppgav att de inte hade erbjudits ersättning för boende, och möjligheten till reseersättning skilde sig mellan olika utbildningar och regioner.

Studenternas ekonomiska belastning består inte enbart av kostnadernas storlek. Sena placeringsbesked försvårar planeringen, och studenter kan behöva ligga ute med betydande belopp. Långa resor medför dessutom tidsförlust, logistiska svårigheter och minskade möjligheter till egenstudier, återhämtning och deltagande i studentlivet. Eftersom kostnader och restider till stor del avgörs av vilken placering studenten tilldelas upplevs systemet i många fall som oförutsägbart och orättvist. Rapporten visar även att villkoren skiljer sig inom Linköpings universitet, där vissa andra utbildningar har etablerade modeller för ersättning av merkostnader.

Sammantaget visar kartläggningen att dagens system inte ger studenterna likvärdiga förutsättningar. Skillnaderna gäller såväl inflytande och transparens i placeringsprocessen som risken för en icke rättssäker hantering. Likväl är skillnaderna i vilken omfattning studenterna drabbas av merkostnader i samband med VFU och ersättningen för dessa stor. Consensus föreslår därför att Medicinska fakulteten utreder en fakultetsövergripande grundsyn för prioriteringslistor och en gemensam princip för placeringsprocessen som förenar rättssäkerhet, administrativ effektivitet och reellt studentinflytande. Vidare bör en lokal modell för kostnadsneutral VFU tas fram i väntan på en nationell lösning. Linköpings universitet och Medicinska fakulteten bör samtidigt fortsätta verka för nationella reformer som säkerställer att studenter inte behöver bära merkostnaderna för obligatorisk VFU.

Innehåll

Introduktion 1
Bakgrund 3
Studenters ekonomi 3
Brist på VFU-platser 4
Tidigare utredningar 4
Consensus granskning av kostnader för VFU 2022 4
När studenter står för notan - SFS:s rapport om studenters merkostnader vid VFU 6
Nationella vårdkompetensrådets *Förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning* 7
Kårens, sektionernas och utbildningsprogrammens organisation 8
Kartläggning av VFU vid Medicinska fakulteten 2025 10
Metod 11
Enkät till programansvariga 11
Enkät till sektionerna 11
Enkät till studenter 11
Sammanställning av numeriska värden 12
Sammanställning av fritextsvar 13
Inhämtande av information från socionomprogrammet, psykologprogrammet och lärarprogrammen 14
Resultat 15
Arbetsterapeutprogrammet 16
Programperspektiv 16
Sektionsperspektiv 17
Studentperspektivet 17
Biomedicinska analytikerprogrammet 19
Programperspektiv 19
Sektionsperspektiv 19
Studentperspektiv 20
Fysioterapeutprogrammet 21
Programperspektivet 21
Sektionsperspektiv 22
Studentperspektiv 23
Logopedprogrammet 24

Programperspektiv 24
Sektionsperspektiv 24
Studentperspektivet 25
Läkarprogrammet 26
Programperspektiv 26
Sektionsperspektiv 26
Studentperspektiv – Strimma patientkonsultation 27
Studentperspektiv – Jönköping 28
Studentperspektiv – Kalmar 28
Studentperspektiv – Linköping 29
Studentperspektiv – Norrköping 30
Sjuksköterskeprogrammet 31
Programperspektiv 31
Sektionsperspektiv 31
Studentperspektiv - Linköping 32
Studentperspektiv - Norrköping 32
Specialistsjuksköterskeprogrammen och barnmorskeprogrammet 34
Programperspektiv 34
Samlat studentperspektiv 35
Placeringsprocess 35
Merkostnader 36
Socionom-, psykologprogrammet och lärarprogrammen 40
Socionomprogrammet 40
Psykologprogrammet 40
Lärarprogrammen 41
Diskussion 42
Metoddiskussion 42
Placeringsprocess 42
Merkostnader 43
Fortsatt arbete framåt 47
Referenser 49
Bilaga 1 – Frågor i enkät till programansvariga/VFU-ansvariga 51
Bilaga 2 – Frågor i enkät till sektionerna 52
Bilaga 3 – Frågor i enkät till studenterna 53

Bilaga 4 – Prioriteringslista Arbetsterapeutprogrammet 55
Bilaga 5 – Prioriteringslista BMA-programmen 56
Bilaga 6 – Prioriteringslista Fysioterapeutprogrammet 57
Bilaga 7 – Exempelkontrakt fysioterapeutstudenter 59
Bilaga 8 – Prioriteringslista Logopedprogrammet 62
Bilaga 9 – Prioriteringslista Läkarprogrammet 63
Bilaga 10 – Prioriteringslista Sjuksköterskeprogrammet 65

Introduktion

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är ett centralt moment i professionsutbildningar, särskilt inom vårdprofessionsutbildningarna. VFU innebär att studenterna genomför delar av utbildningen i verksamheter kopplade till sin framtida profession. Vårdprofessionsutbildningar innefattar ofta en betydande andel obligatorisk VFU för att studenterna ska utveckla sin professionella kompetens. Att anordna VFU är resurskrävande och kräver en robust organisation där många aktörer samverkar. För att VFU ska kunna genomföras måste det finnas verksamheter som har möjlighet att ta emot studenter; inom vårdutbildningarna är detta ofta regioner och kommuner. Samtliga studenter kan sällan erbjudas VFU-placering på lärosätets ort, vilket innebär att studenter kan komma att behöva pendla till närliggande orter inom regionen eller, i vissa fall, till orter i andra regioner.

Vid Linköpings universitets medicinska fakultet ges sex professionsutbildningar på grundnivå: arbetsterapeutprogrammet (AT), biomedicinska analytikerprogrammet (BMA), fysioterapeutprogrammet (FT), logopedprogrammet (LOG), läkarprogrammet (LÄK) och sjuksköterskeprogrammet (SSK). På avancerad nivå ges barnmorskeprogrammet (BM) och åtta specialistsjuksköterskeutbildningar (spec. SSK). Utbildningarna bedrivs dessutom på flera studieorter. I Linköping ges BM, BMA, FT, LOG och SSK och i Norrköping ges AT och SSK. Spec. SSK ges på flera olika orter som exempelvis i Linköping, Jönköping, Nyköping och Karlstad. LÄK har Linköping som studieort under termin 1–5, varefter studenterna tilldelas Linköping, Norrköping, Jönköping eller Kalmar som studieort under termin 6–12.

Under höstterminen 2025 var det totalt 2 631 studenter registrerade på dessa utbildningar (1). Grundutbildningarna är treåriga, bortsett från LOG som är fyra år och LÄK som är sex år. BM är ett och ett halvt år och spec. SSK-utbildningarna är mellan ett och två år långa. Omfattningen av VFU på programmen varierar och uppgår exempelvis till 30 veckor på sjuksköterskeprogrammet och 18 veckor på fysioterapeutprogrammet.

Till följd av studentunderlagets storlek och utbildningarnas omfattande mängd VFU är efterfrågan på VFU-platser från lärosätet hög. Behovet kan inte tillgodoses enbart av verksamheter inom Region Östergötland och länets kommuner. För att möta efterfrågan finns därför samarbeten med andra regioner, främst inom den sydöstra sjukvårdsregionen (SÖSR), som innefattar Region Jönköpings län, Region Kalmar län och Region Östergötland. Samarbetet inom SÖSR är dock inte fullt tillräckligt för att täcka behovet, vilket innebär att vissa studenter genomför sin VFU på verksamheter i andra regioner som exempelvis Region Kronoberg, Region Blekinge eller Region Sörmland.

För studenterna innebär detta att de kan tilldelas VFU-platser i hela sydöstra Sverige, vilket medför logistiska utmaningar i form av transport och boende. Behovet av transport och boende för att genomföra obligatorisk VFU kan även innebära kostnader för studenterna. Kostnaderna är i hög grad beroende av vilken VFU-plats som studenten tilldelas, och därmed är processen för hur studenter placeras på sina VFU-platser central i sammanhanget. Utöver eventuella merkostnader är placeringsprocessen avgörande för exempelvis vilka verksamheter studenten tar del av, omfattningen av restid och möjligheterna till social gemenskap med kamrater på studieorten under VFU-perioderna.

Att obligatorisk VFU kan medföra kostnader för studenter på vårdprofessionsutbildningar har under lång tid uppmärksammats av studentorganisationer som problematiskt. Detta då högskoleutbildning i Sverige ska vara avgiftsfri för studenter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och Schweiz, i enlighet med 4 kap. 4 § högskolelagen (1992:1434). Sveriges förenade studentkårer (SFS) har drivit frågan under flera år och publicerade i maj 2025 rapporten *När studenter står för notan*. I maj 2022 publicerade Consensus rapporten *Granskning av kostnader för VFU*, där kostnader som uppstår i samband med VFU belystes. Även Nationella vårdkompetensrådet har nyligen i *Förslag till nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning* betonat vikten av kostnadsneutral VFU för studenter, som en del av hälso- och sjukvårdens långsiktiga kompetensförsörjning. Mot denna bakgrund sammanställer föreliggande kartläggning 2025 års VFU-kostnader för studenter och placeringsprocesser i syfte att etablera en nulägesbild vid Medicinska fakulteten i Linköping.

Bakgrund

VFU utgör en central del av vårdutbildningar och är nödvändig för att säkerställa att studenter vid examen har tillräcklig klinisk kompetens och är förberedda att axla den framtida yrkesrollen. Trots betydelsen av VFU är det ingen självklarhet att genomförandet av detta obligatoriska moment är kostnadsneutralt för studenter. Flera faktorer kan skapa utmaningar för studenter under VFU, däribland merkostnader för en redan ekonomiskt utsatt grupp, långa restider samt behovet av en rättvis och fungerande placeringsprocess som fördelar studenter mellan VFU-platser samtidigt som hänsyn tas till individuella förutsättningar och begränsningar.

Studenters ekonomi

Studenters ekonomiska situation beskrivs ofta som ansträngd. I *Studentspegeln 2025* uppger drygt 40 procent av studenter att det är ganska svårt eller mycket svårt att betala hushållets nödvändiga utgifter. UKÄ lyfter samtidigt fram att studenter över 25 år samt kvinnliga studenter i högre utsträckning upplever svårigheter att få ekonomin att gå ihop och att hantera en större oförutsedd utgift (2). CSN gör liknande iakttagelser och konstaterar att dessa grupper oftare upplever att studiemedel inte fullt ut täcker levnadsomkostnaderna. En förklaring som förs fram är att kvinnliga studenter i högre grad än manliga studenter har ekonomiskt ansvar för barn. Sammantaget uppger 26 procent av de svarande studenterna att studiemedel täcker levnadsomkostnaderna, medan 42 procent anger att 75–99 procent av kostnaderna täcks (3).

CSN beräknar att den totala medianinkomsten för högskolestuderande under 2024 uppgick till 13 500 kronor och medianutgifterna till 12 700 kronor (3). Under 2025 uppgick studiemedlet (bidrag och lån) till totalt 13 500 kronor per fyra veckors heltidsstudier (4). Konsumentverket uppskattar att hushållskostnaderna per månad under 2025 för en ensamboende i åldern 18–25 år uppgick till 9 100 kronor (5). Enligt Sveriges förenade studentkårer (SFS) definieras ett tryggt boende bland annat som ett boende där månadshyran motsvarar 30 procent av fullt studiemedel, det vill säga 4 050 kr, och där tillgång till boendet kan erbjudas inom en månad. År 2025 klassificerades Norrköping och Kalmar som städer som uppfyller dessa kriterier, medan Jönköping och Linköping inte gjorde det. För Linköping anges ett lågt utbud av lägenheter inom kostnadskriteriet som förklaring och för Jönköping anges främst svårigheter att få en bostad inom en månad (6). Studenter uppgav 2024 en genomsnittlig månadskostnad för en studentbostad till 5 500 kronor (3).

Brist på VFU-platser

Redan i Consensus granskning 2022 beskrivs en nationell brist på VFU-platser, samtidigt som regeringen har gett lärosätena utökade utbildningsuppdrag inom vårdområdet (7). Sedan dess har efterfrågan på VFU-platser ökat ytterligare, särskilt inom SSK, där minimikravet på antalet timmar klinisk utbildning har höjts (8). Det ökade kravet på klinisk utbildning medför ett större behov av VFU-platser, vilket regeringen har avsett resurser för att möta. Regioner och kommuner har under en längre tid uppmanats att öka sin kapacitet att ta emot studenter. År 2025 fick Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut drygt 230 miljoner kronor till regioner och kommuner för att finansiera kompetensutvecklingsinsatser som kan öka verksamheternas möjligheter att ta emot studenter för VFU (9).

Tidigare utredningar

Flera tidigare utredningar har genomförts avseende kostnader i samband med VFU, varav vissa även har berört placeringsprocessen. I denna rapport presenteras några av de mest aktuella och relevanta av dessa.

Consensus granskning av kostnader för VFU 2022

Under verksamhetsåret 2021/2022 genomförde Utbildningsutvecklare i Consensus en granskning av kostnader i samband med VFU. Granskningen omfattade antalet VFU-veckor per program (tabell 1), placeringar i olika regioner och kommuner, ersättning för studenters merkostnader samt processerna för fördelning av VFU-platser. Därutöver samlades enkätsvar in från studenter om bland annat boende- och resekostnader, ekonomisk ersättning samt kännedom om eventuella merkostnader. Studenterna gavs även möjlighet att lämna övriga kommentarer (7).

Tabell 1 Totalt antal VFU-veckor per program samt de terminer under vilka VFU genomfördes, baserat på uppgifter från 2021.

Program	Antal VFU-veckor	Terminer
AT	18	T2–T4 och T6
BM	29	T1–T3
BMA	18	T2 och T6
FT	17	T2–T5
LOG	15,2	T3–T7
LÄK	61	T6–T7 och T9–T11
SSK	26	T2–T6
spec. SSK	8,4	T1–T2

SSK-studenterna genomförde VFU enbart inom Region Östergötland. Restiden till dessa VFU-platser varierade mellan 19 minuter och två timmar och åtta minuter. För AT, BMA, FT och LOG fanns VFU-platser huvudsakligen inom Region Östergötland, Region Sörmland, Region Kalmar län, Region Jönköpings län och Region Örebro län. Enstaka studenter genomförde dock VFU i Region Blekinge, Region Kronoberg, Region Halland, Västra Götalandsregionen, Region Gävleborg eller Region Dalarna. LÄK-studenterna genomförde VFU inom den region som deras tilldelade studieort tillhörde. För AT och FT förekom även kommunala placeringar, bland annat i Jönköping, Sölvesborg, Valjeviken, Växjö, Värnamo, Tranås, Nyköping och Hultsfred (7).

Enligt granskningen erbjöds BMA-studenter ersättning från programmet för kostnader i samband med VFU som genomfördes utanför Linköping eller Norrköping. LOG-studenter erbjöds ersättning från programmet vid behov av dubbelt boende. LÄK-studenter med Jönköping som studieort erbjöds reseersättning. Regionen anordnade även boende för de studenter som veckopendlade till sjukhusen i Eksjö och Värnamo. Studenter inom AT, FT och SSK erbjöds ingen ersättning (7).

Granskningen visade att studenter på samtliga grundutbildningsprogram hade inflytande över placeringsprocessen. Inflytandet utövades bland annat genom prioriteringslistor, där särskilda omständigheter som kunde ge förtur till en VFU-placering på hemorten reglerades. Inom AT och LOG ansvarade utsedda studenter för att fördela VFU-platserna mellan sina medstudenter utifrån den lista över tillgängliga platser som programmet tillhandahöll. Inom FT utarbetade studenterna på respektive termin en egen modell för hur platserna skulle fördelas. Inom BMA, LÄK och SSK fördelades VFU-platserna av LiU-anställda VFU-samordnare. Studenterna påpekade att de studenter som ansvarade för fördelningen kunde hamna i en utsatt position. Det rapporterades även att maktmissbruk hade förekommit. Samtidigt ansåg studenterna att en nackdel med att låta programmet ansvara för placeringarna var att studentinflytandet minskade (7).

Enkätundersökningen skickades till registrerade studenter på termin fyra till sex på AT, FT och SSK, till studenter på termin fyra och sex på BMA samt till studenter på termin fyra, sex och åtta på LOG. Av de svarande hade 35 procent genomfört VFU utanför Region Östergötland. Majoriteten av dessa uppgav att placeringen hade varat i fem till sex veckor.

Ungefär hälften av de svarande studenterna erbjöds boende. De som inte erbjöds boende valde andra lösningar, såsom att pendla, bo hos familj eller utnyttja andra kostnadsfria boendealternativ, alternativt bekosta boendet själva. Boendekostnaden för dessa studenter varierade mellan 2 000 och 12 500 kronor, med ett genomsnitt på 4 471 kronor.

Drygt hälften av respondenterna uppgav att de inte hade erbjudits ersättning för resor. Kostnaderna varierade mellan 800 och 6 000 kronor och hade ett genomsnitt på 2 096 kronor bland de studenter som inte erbjöds ersättning för vare sig boende eller resor. Av samtliga svarande uppgav 83 procent att VFU medförde ökade kostnader. Bland de studenter som angav storleken på merkostnaden per månad var medianen 900 kronor och medelvärdet 1 097 kronor.

I fritextsvaren lyftes även långa resvägar, vikten av att studenter med barn ges prioritet och behovet av tydlig information om hur ersättning söks. Det lyftes också att pendlingskostnaderna kan vara höga även inom Region Östergötland, att vissa studentgrupper solidariskt delar på kostnaderna samt att det kan uppstå en kvalitets- och likvärdighetsproblematik när studenters ekonomiska förutsättningar påverkar vilka VFU-platser de har möjlighet att önska (7).

När studenter står för notan - SFS:s rapport om studenters merkostnader vid VFU

I maj 2025 publicerade SFS rapporten *När studenter står för notan*, vars syfte var att uppmärksamma de merkostnader som kan uppstå för studenter i samband med VFU. Rapporten presenterar en nulägesbild och behandlar studiemedelssystemets brister, lärosätenas ansvar, studenters erfarenheter samt förslag till reformer (10).

SFS har tidigare publicerat två rapporter om merkostnader i samband med VFU. Rapporten *Ingen student ska betala för sin examen*, som publicerades 2020, visade på stora skillnader mellan de 72 granskade utbildningsprogrammen. Endast tre program erbjöd full kostnadsersättning, medan 13 program inte erbjöd någon ersättning alls. Vid övriga program fanns ofta ett ersättningstak eller saknades tydliga riktlinjer för ersättning. Rapporten uppmärksammade även att studenter på utbildningar till bristyrken, däribland sjuksköterske- och lärarutbildningar, i hög utsträckning själva behövde bekosta merkostnader i samband med VFU. År 2022 publicerade SFS rapporten *Studiemedlets gränser*. I rapporten påpekades att CSN:s merkostnadslån sällan utnyttjades av studenter, bland annat eftersom många inte uppfyllde villkoren för att beviljas lånet (10).

På uppdrag av SFS genomförde Novus en undersökning av hur VFU påverkar studenters ekonomi. Resultaten visade att hälften av de svarande hade fått ökade kostnader i samband med VFU, och att en fjärdedel hade haft merkostnader på mellan 1 000 och 3 000 kr. Därutöver uppgav 14 procent att de hade haft merkostnader som översteg 4 000 kr. Få lärosäten erbjöd studenterna ekonomisk kompensation, vilket enligt SFS drabbade studenter med begränsade ekonomiska resurser särskilt hårt. SFS drog slutsatsen att det befintliga systemet inte är hållbart om högre utbildning ska kunna bedrivas på jämlika villkor (10).

Andra utredningar har också identifierat merkostnader i samband med VFU som en möjlig begränsning för den framtida kompetensförsörjningen, särskilt i glesbygd och mindre kommuner. SFS hänvisar även till flera utredningar om lärar- och socionomutbildningar som belyser VFU:s betydelse samt hur kvaliteten i VFU och tillgången till VFU-platser kan förbättras. SFS poängterar dock att studenternas merkostnader sällan behandlas i dessa utredningar (10).

SFS framhåller att ett vanligt motargument är att studenternas merkostnader kan finansieras genom studiemedelssystemet. SFS invänder dock att de restriktiva villkoren för merkostnadslån innebär att mycket få studenter har möjlighet att beviljas lånet. Därmed ifrågasätts om studiemedelssystemet uppfyller sin kompensatoriska funktion, det vill säga att motverka att merkostnader hindrar studenter från att fullfölja sin utbildning (10).

I rapporten belyses lärosätenas ansvar, eftersom det i avsaknad av nationell reglering är upp till varje enskilt lärosäte att besluta om ersättning till studenter. SFS konstaterar att systemen för eventuell ersättning varierar avsevärt mellan lärosätena och ofta regleras lokalt, exempelvis på fakultets- eller programnivå. Lärosätets ersättningssystem är dessutom avgörande för studenters möjligheter att beviljas merkostnadslån för pendling till VFU, eftersom sådana lån förutsätter att lärosätet finansierar minst 50 procent av kostnaderna för resor och logi (10).

Som underlag för rapporten intervjuade SFS tre studenter om deras merkostnader i samband med VFU: en LOG-student vid Lunds universitet, en lärarstudent vid Uppsala universitet och en SSK-student vid Blekinge Tekniska Högskola. LOG-studentens VFU behövde, till följd av bristen på VFU-platser, förläggas utanför ordinarie terminstid. Utöver resekostnader på 4 000 kronor innebar detta minskade möjligheter att sommarjobba och därmed att trygga ekonomin under sommarmånaderna.

För lärarstudenten uppgick kostnaden till 780 kronor för ett månadskort. På grund av svårigheter att ordna en VFU-plats fick studenten dock besked om placeringen i Gävle endast några dagar innan VFU-periodens början. Eftersom kostnaden var oförutsedd fick den en relativt stor inverkan på studentens redan begränsade ekonomi.

SSK-studenten beskrev en liknande situation. I detta fall uppstod den oförutsedda utgiften när lärosätet med kort varsel avskaffade ersättningen för resor, vilket medförde en oplanerad kollektivtrafikkostnad på 1 273 kronor (10).

SFS avslutar rapporten med ett antal reformförslag på såväl nationell som lokal nivå. Den långsiktiga lösningen bedöms kräva nationella förändringar, där merkostnadslånet för praktik och VFU omvandlas till ett bidrag och möjligheterna att beviljas bidrag eller merkostnadslån för dubbla boendekostnader i samband med VFU utökas. SFS betonar samtidigt att dagens studenter, och därmed framtidens yrkesutövare, inte har möjlighet att invänta långsiktiga reformer. Det krävs därför även kortsiktiga åtgärder på lokal nivå. SFS föreslår att lärosätena ska införa eller stärka sina system för rese- och boendeersättning, tillhandahålla information om placeringar och ekonomiska villkor i god tid samt samverka med regionala aktörer för att säkerställa tillgången till boende vid placeringar utanför studieorten (10).

Nationella vårdkompetensrådets *Förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning*

År 2023 fick Nationella vårdkompetensrådet i uppdrag av regeringen att ta fram ett förslag till en nationell plan för att stärka hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning. Uppdraget delredovisades 2024, varefter uppdraget reviderades och slutredovisades 2025. Arbetet resulterade i en plan bestående av 25 insatser för stärkt kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården (11).

En av de 25 föreslagna insatserna är *Kostnadsneutralitet för studenter vid VFU* (avsnitt 5.5.4). Förslaget formuleras på följande sätt: ”Universitet och högskolor bör ta fram principer för ersättning för studenters merkostnader i samband med verksamhetsförlagd utbildning i syfte att uppnå kostnadsneutralitet för studenterna” (11, s. 69).

I den plan som redovisades 2024 bedömer rådet att en kostnadsneutral VFU för studenter skulle kunna gynna kompetensförsörjningen, särskilt i landsbygdsområden och inom den kommunala hälso- och sjukvården. Kostnadsneutralitet skulle kunna förbättra studenters möjligheter att genomföra VFU längre från studieorten, vilket i sin tur kan bidra till att fler VFU-platser kan nyttjas och att mottagande verksamheter får bättre möjligheter att rekrytera framtida medarbetare (12).

Enligt det ändrade uppdraget skulle rådet inhämta remissvar om de föreslagna insatserna. Flera relevanta aktörer kommenterade förslaget om kostnadsneutral VFU. Av remissinstanserna tillstyrkte 56 procent förslaget, 19 procent varken tillstyrkte eller avstyrkte det och tre procent avstyrkte det. Resterande 22 procent lämnade inget svar på förslaget. De lärosäten som avstyrkte förslaget hänvisade till ekonomiska svårigheter med att genomföra insatsen. Bland de remissinstanser som varken tillstyrkte eller avstyrkte förslaget underströks att lärosätena skulle behöva ekonomisk ersättning för att kunna finansiera genomförandet. Det lyftes även från bland annat Region Kalmar län och Regionala vårdkompetensrådet Sydöstra att frågan borde hanteras på nationell nivå för att främja jämlika villkor för samtliga studenter. Nationella vårdkompetensrådets samlade bedömning var att insatsen borde kvarstå (11).

Kårens, sektionernas och utbildningsprogrammens organisation

Vid Medicinska fakulteten vid Linköpings universitet finns en studentkår och nio sektioner. Fakulteten erbjuder totalt sju utbildningsprogram på grundnivå och tio på avancerad nivå. Utöver de tidigare nämnda professionsutbildningarna erbjuds ett kandidatprogram i experimentell och industriell biomedicin, ett masterprogram i experimentell och medicinsk biovetenskap och ett masterprogram i medicinsk vetenskap.

Studentkåren Consensus representerar samtliga studenter vid Medicinska fakulteten, och har till uppgift att främja studenternas studier och studiesituation. Consensus samordnar studentorganisationen på fakultetsövergripande nivå och bedriver främst ett långsiktigt och strategiskt arbete på fakultets- och universitetsnivå. Consensus centrala organisation består av studenter som engagerar sig vid sidan av sina studier samt heltidsarvoderade kåraktiva som antingen har tagit studieuppehåll eller nyligen avslutat sina studier. I Consensus organisation ingår även sektionerna, vars verksamhet samordnas av studentkåren.

Varje utbildningsprogram på grundnivå vid Medicinska fakulteten är knutet till en sektion, med undantag för SSK som har två sektioner. Sektionerna består av studenter som engagerar sig ideellt vid sidan av sina studier. Vid fakulteten finns även en sektion för doktorander. Utbildningsprogrammen på avancerad nivå är också knutna till sektioner. Masterprogrammet i medicinsk vetenskap tillhör Fysioterapeutsektionen, medan masterprogrammet i experimentell biomedicin tillhör The Section for Experimental Biomedicine. Spec. SSK och BM tillhör Sjuksköterskesektionen i Linköping.

Sektionerna representerar studenterna inom de utbildningsprogram som är knutna till respektive sektion och arbetar för att tillvarata deras intressen. Samtliga sektioner är fristående föreningar men ingår i Consensus organisation. Sektionernas arbete bedrivs främst på programnivå, nära studenterna, och berör ofta frågor av mer kortsiktig karaktär.

Varje utbildningsprogram har en programansvarig (PA), som även är studierektor. För spec. SSK och BM finns dock en gemensam PA för samtliga program. PA är även ordförande för programmets programutskott (PU). PU har till uppgift att fatta beslut i enlighet med gällande delegationsordning samt att stödja PA i fullgörandet av uppdraget. Varje PU ska bestå av minst fem ledamöter och två studentrepresentanter som utses av Consensus. Studentrepresentanterna är vanligtvis studenter som har valts till utbildningsbevakare inom respektive sektion. Utbildningsbevakarna ansvarar för att inom sektionen samordna studenternas synpunkter i utbildningsfrågor och föra dem vidare till programmet.

Kartläggning av VFU vid Medicinska fakulteten 2025

Antalet VFU-veckor per program under 2025 redovisas i tabell 2. Uppgifterna har inhämtats från VFU-samordnarna för vårdprofessionsutbildningarna, samt från biträdande PA på LÄK med ansvar för termin 6–12. Antalet VFU-veckor har förändrats inom vissa program sedan 2021. Flera program befinner sig dessutom i en övergångsperiod med anledning av införandet av nya utbildningsplaner. Exempelvis genomgår LÄK en övergång till den sexåriga utbildningen omfattande tolv terminer, medan SSK anpassas till EU:s krav på att minst hälften av utbildningen ska utgöras av klinisk undervisning.

Utöver VFU belyses även till viss del momentet ”Strimma patientkonsultation” på läkarprogrammet i kartläggningen. På läkarprogrammets termin två och tre innebär momentet regelbundna hel- eller halvdagar med patientsamtal på vårdcentral inom SÖSR.

Tabell 2 Totalt antal VFU-veckor per program samt de terminer under vilka VFU genomfördes, baserat på uppgifter från 2025. MALO4, MALA2 och MALA3 är beteckning för utbildningsplaner och förtydligar vilken utbildningsplan som avses. T12 på LÄK har 2025 ännu inte genomförts och visas därmed inom parentes.

Program	Antal VFU-veckor	Termin
AT	18	T2-T4 och T6
BM	15	T2-T3
BMA	15	T2, T5-T6
FT	18	T2-T5
LOG, MALO4	12	T4, T6-T7
LÄK, MALA2 (MALA3)	61 (77,2)	T6, T7 och T9-T11 (T12)
SSK	30	T1-T6
Spec. SSK, anestesi	13	T1-T3
Spec. SSK, distriktssjuksköterska	12	T2-T3
Spec. SSK, intensivvård	13	T1-T3
Spec. SSK, kirurgi	3	T2
Spec. SSK, neurologi	0	-
Spec. SSK, psykiatri	10	T2-T3

Metod

Underlaget för kartläggningen inhämtades huvudsakligen genom tre enkäter. En enkät riktades till PA för att fånga programperspektivet, en till sektionernas utbildningsbevakare för att fånga sektionsperspektivet och en till studenter för att fånga studentperspektivet. Enkäterna innehöll frågor om merkostnader i samband med VFU samt om placeringsprocessen inom respektive utbildningsprogram.

En stor del av kartläggningsarbetet bestod av att sammanställa och analysera svaren från studentenkäten, eftersom denna genererade en betydligt större mängd data än de övriga två enkäterna. Därutöver inhämtades information från socionomprogrammet, psykologprogrammet och lärarprogrammen vid Linköpings universitet (LiU) om ersättningssystem och placeringsprocesser.

Enkät till programansvariga

Medicinska fakulteten ansvarade för den enkät som riktades till PA. Enkätsvaren sammanställdes därefter i en separat rapport. Enkäten skickades till PA för de utbildningsprogram där VFU ingår: AT, BM, BMA, FT, LOG, LÄK, SSK och spec. SSK. Enkätfrågorna utarbetades av Medicinska fakulteten i samråd med Consensus och återfinns i bilaga 1.

Enkät till sektionerna

Consensus ansvarade för den enkät som riktades till utbildningsbevakarna i respektive sektion. Enkäten distribuerades till utbildningsbevakare i Arbetsterapeutsektionen (AT-sektionen), Sektionen för biomedicinska analytikerprogrammet (BMA-sektionen), Fysioterapeutsektionen (FT-sektionen), Logopedsektionen (LOG-sektionen), Medicinska föreningen (MF, läkarstudenternas sektion), Sjuksköterskesektionen i Linköping (SSK-L) och Sjuksköterskesektionen i Norrköping (SSK-N). Frågorna utformades för att motsvara frågorna i enkäten till PA, i syfte att inhämta sektionernas perspektiv på samma områden. Enkätfrågorna återfinns i bilaga 2.

Enkät till studenter

Consensus ansvarade för den enkät som skickades till studenter på fakultetens grundutbildningar som genomförde VFU eller strimma patientkonsultation på LÄK under 2025, se tabell 3. Enkäten skickades inte till studenter på program på avancerad nivå, då denna grupp inte inkluderades i enkätundersökningen från 2022. Enkätens frågor utarbetades av Consensus i samråd med Medicinska fakulteten och återfinns i bilaga 3.

Tabell 3 Utbildningsprogram och terminer som omfattades av studentenkäten

Program	Terminer
AT	2–6
BMA	3 och 5
FT	2–6
LOG	3, 5 och 7
LÄK	2–4 och 6–11
SSK	1–6

Formuläret var öppet mellan den 24 november och den 21 december 2025. Den primära distribueringen av formuläret skedde via e-postutskick som beställdes av LiU. De beställda mottagarna var samtliga aktiva studenter inom de utbildningsprogram och terminer som anges i tabell 3. Formuläret publicerades även i LISAM-kursrum för berörda kurser. Utöver den direkta spridningen till berörda studenter marknadsfördes formuläret i Consensus och sektionernas sociala medier och övriga kanaler. Även fysisk marknadsföring i form av "lunch-PR" genomfördes.

Enkätens syfte var att inhämta ett brett studentunderlag och belysa studenternas perspektiv på merkostnader och placeringsprocesser i samband med VFU. Enkäten möjliggjorde även en jämförelse mellan studenternas erfarenheter och de uppgifter som inhämtades från PA och sektionernas utbildningsbevakare.

Sammanställning av numeriska värden

Nedan beskrivs hur bearbetningen och sammanställningen av de inkomna svaren på fråga 4–12 och fråga 14 gjordes.

För att möjliggöra en enhetlig sammanställning omvandlades svaren till belopp i kronor enligt principerna i tabell 4.

Tabell 4 Principer för bearbetning och standardisering av numeriska enkätsvar.

Angivet svar	Omvandlades till:
”Vet ej” och blanka svar	0 kr
Icke-specifika numeriska svar, exempelvis ”ca 500 kr”	Registrerades som det angivna beloppet, i detta fall 500 kr
Periodiska belopp utan angiven totalsumma, exempelvis ”500 kr per månad”	Beräknades på en termin om 20 veckor och omvandlades till en total, i detta fall ”2 500 kr”.
Belopp angivna som intervall, exempelvis ”1 000–2 000 kr”	Intervallets mittpunkt användes, i detta fall ”1 500 kr”
Uppenbart orimliga eller motsägelsefulla belopp, exempelvis ”2 000 000 kr” eller summor för en termin som tydligt avvek från uppgiven total kostnad för året justerades för att gå ihop logiskt om inte förklaring till sifforna framgick i fritextsvar från samma respondent.	Svaret bedömdes mot respondentens övriga svar. Om den avsedda summan med rimlig säkerhet kunde fastställas korrigerades värdet. Exempelvis vid ”2 000 000 kr” för resor VT25 i kombination med ”2 000 kr” för resor HT25 och total kostnad för 2025 om ”4 000 kr” omvandlades ”2 000 000 kr” till ”2 000 kr”.

Svaren sammanställdes på flera nivåer. Inledningsvis sammanställdes de per utbildningsprogram, studieort och termin, exempelvis LÄK, Kalmar, T9. Därefter gjordes mer övergripande sammanställningar, exempelvis för SSK i Norrköping och för LÄK:s kliniska terminer. Slutligen sammanställdes resultaten på fakultetsnivå. Samma typer av diagram användes på samtliga sammanställningsnivåer.

Uppgifter om kostnader för resor och boende under VT25 respektive HT25 samt de totala kostnaderna under 2025 visualiserades i låddiagram. Identifierade extremvärden exkluderades från dessa diagram. De totala kostnaderna under 2025 visualiserades även i ett histogram för att åskådliggöra kostnadernas fördelning och vanligt förekommande beloppsintervall. Histogrammets lägsta kategori omfattade värden på noll krona och den högsta kategorin värden över 5 000 kr. Däremellan användes intervall med en bredd på 250 kr.

Svaren på frågan om studenterna erbjöds ersättning redovisades i ett cirkeldiagram som visade andelen ja- respektive nej-svar. Även de aktörer som erbjöd ersättning redovisades i ett cirkeldiagram. Eftersom respondenterna kunde ange flera aktörer kunde det sammanlagda antalet val överstiga antalet respondenter som besvarade frågan. Studenternas nöjdhet med den befintliga processen för tilldelning av VFU-platser redovisades i ett stapeldiagram, med antalet svarande på y-axeln och en skattningsskala från 1–10 på x-axeln.

Sammanställningarna för respektive program användes sedan tillsammans med den omvandlade rådatan för att göra jämförande diagram.

Sammanställning av fritextsvar

Fritextsvaren sammanställdes i två steg. I det första steget analyserades svaren utifrån utbildningsprogram, termin och studieort. I det andra steget sammanfördes resultaten på program- och studieortsnivå.

Den första sammanställningen genomfördes med hjälp av induktiv kodning, där återkommande nyckelord och teman identifierades i svaren. Eftersom ett enskilt svar kunde beröra flera teman kunde samma svar tilldelas flera koder. I detta steg exkluderades även svar som inte innehöll någon information relevant för kartläggningens syfte. Exempel på sådana svar var ”.” och ”inget att tillägga”. Även svar som behandlade frågor utanför kartläggningens avgränsning exkluderades, exempelvis synpunkter på LÄK:s regionalisering som saknade koppling till merkostnader eller placeringsprocesser vid VFU. Vid den första genomgången identifierades dessutom citat som bedömdes vara representativa eller särskilt betydelsefulla för de teman som framkom.

I det andra steget sammanfördes de identifierade koderna och temana i övergripande kategorier för respektive utbildningsprogram. Syftet var att skapa ett mindre antal tydligt avgränsade kategorier inför sammanställningen på program- och studieortsnivå.

Vid den fakultetsövergripande sammanställningen användes Copilot som stöd för att identifiera gemensamma kategorier i de bearbetade fritextsvaren från samtliga utbildningsprogram. Kategoriseringen utgick från samma struktur som hade tillämpats vid den manuella sammanställningen. De kategorier som Copilot föreslog granskades innan de användes i den slutliga sammanställningen. Copilot användes även som stöd vid kvalitetskontrollen av såväl de numeriska sammanställningarna som sammanställningarna av fritextsvaren. Kontrollen genomfördes genom att sammanställningarna jämfördes med rådatan. Identifierade avvikelser kontrollerades och hanterades manuellt.

Inhämtande av information från socionomprogrammet, psykologprogrammet och lärarprogrammen

Utöver utbildningsprogrammen vid Medicinska fakulteten ingår VFU även i socionomprogrammet, psykologprogrammet och lärarprogrammen vid LiU. För att möjliggöra jämförelser med andra fakulteter på lärosätet ställdes följande frågor till PA på socionomprogrammet och psykologprogrammet samt till VFU-samordnare för lärarutbildningarna:

- Hur ser upplägget för VFU ut på programmet? (Exempelvis hur mycket VFU, vilka terminer och vilka geografiska områden etc)
- Hur ser rutinerna ut för hur studenterna placeras ut? (Exempelvis finns det en prioriteringslista, vem placerar ut studenterna, har studenterna något inflytande över sin placering etc)
- Ersätts studenterna för merkostnader (resor, boende etc)? (Ersätts det från Universitetet eller finns det någon annan instans som ersätter merkostnader för studenterna eller går det ansöka om ersättning?)

Resultat

Resultaten redovisas per utbildningsprogram och utifrån tre perspektiv. Svaren från enkäten till PA presenteras som *programperspektivet*, svaren från enkäten till sektionernas utbildningsbevakare som *sektionsperspektivet* och svaren från studentenkäten som *studentperspektivet*. Inom varje perspektiv redovisas resultaten under rubrikerna *Placeringsprocess* och *Merkostnader*.

Efter redovisningen för respektive utbildningsprogram följer en fakultetsövergripande sammanställning av studentperspektivet. Avslutningsvis presenteras den information som inhämtades från PA för socionomprogrammet och psykologprogrammet samt från VFU-enheten inom området Utbildningsvetenskap.

När fritextsvar redovisas anges antalet svar som förekom inom respektive tema i parentes, (x). Svar som inte har hänförts till något tema men ändå bedömts vara relevanta redovisas som enstaka svar utan antalsangivelse.

Arbetsterapeutprogrammet

Nedan redovisas resultatet på de tre enkäterna som skickades till parterna på arbetsterapeutprogrammet.

Programperspektiv

På enkäten svarade PA för arbetsterapeutprogrammet HT25.

Placeringsprocess

På AT är det studenterna som fördelar VFU-platserna genom ”VFU-fördelare” på varje termin som inhämtar önskemål och prioriteringar för att därefter placera studenterna enligt lista på tillgängliga VFU-platser.

Det finns en prioriteringslista som är framtagen av AT-sektionen, bilaga 4. Utöver denna prioritering finns även ett poängssystem där studenter tilldelas poäng i relation till om de fick sitt förstahandsval eller andrahandsval och så vidare. De studenterna med högst poäng får välja plats först. Det informeras om prioriteringslistan vid tillfälle för kursinformation om VFU och skriftligen via LISAM. Prioriteringslistan reviderades senast 2022, men diskuteras ibland i samband med VFU. PA beskriver att det i vissa kurser där det är många studiesocialt aktiva studenter kan upplevas som orättvist då många har prioritet.

Vid två tillfällen under utbildningen finns möjlighet för studenterna att själva hitta en VFU-plats med stöd från VFU-samordnare vilket gör att VFU kan göras på exempelvis hemorten.

Merkostnader

PA uppger att VFU innebär merkostnader för studenterna på programmet och uppskattar att ca 15 procent av studenterna på programmet drabbas av merkostnader.

Enligt det inkomna svaret ordnas boende samt en hemresa till Linköping eller Norrköping per vecka av Region Kalmar och Region Kronoberg. Kostnader för resor med bil eller kollektivtrafik uppges kunna förekomma.

PA tillägger att ersättning eller annat ekonomiskt stöd för studenter med merkostnader hade varit önskvärt och att detta kan motivera fler studenter att ha VFU utanför regionen som medför merkostnader.

Sektionsperspektiv

Svarande på enkäten var utbildningsbevakaren i AT-sektionen för verksamhetsåret 25/26.

Placeringsprocess

AT-sektionen uppger att det är studenterna som själva fördelar VFU-platserna och att det sker genom ett system framtaget av sektionen, där varje termin väljer tre personer som gör fördelningen. I första hand sker fördelningen enligt prioriteringslista och sedan enligt etablerat poängssystem. Alla studenter rangordnar fem placeringar varav minst två bör innebära pendling. De studenterna med flest poäng prioriteras till sitt förstahandsval. Studenter som får sitt förstahandsval tilldelas en poäng, de som får sitt andrahandsval tilldelas två poäng och så vidare till studenter som inte fick något av sina önskemål som då tilldelas sex poäng. Tilldelade poäng behålls under hela utbildningen och vid studieuppehåll tas de med till när studierna återupptas. Listan över varje students VFU-poäng ska finnas tillgänglig på LISAM.

Prioriteringslistan är framtagen av en tidigare sektionsstyrelse och återfinns som bilaga 4. Information om listan ges av VFU-samordnare och på LISAM. AT-sektionen uppger att listan aldrig uppdaterats men att det under verksamhetsåret 25/26 pågår ett arbete med att uppdatera listan, på grund av att det finns ett oönskat tolkningsutrymme.

Merkostnader

AT-sektionen uppger att studenterna drabbas av merkostnader och uppskattar andelen till 50 procent. Dessa kostnader uppges avse resor från campus till angränsande kommuner. Vissa av kostnaderna täcks genom avtal som upphandlas av LiU.

Studentperspektivet

Det var 20 AT-studenter som svarade på enkäten vilket ger en ungefärlig svarsfrekvens på 15 procent.

Placeringsprocess

Bland de svarande skattades nöjdhet med nuvarande placeringsprocess till 5,8 på skalan 1–10, se figur 1.

De vanligast förekommande beskrivningarna för hur placeringen går till på programmet är att det finns en studentgrupp som placerar utifrån önskemål (8) och att det finns ett poängsystem (4). Enstaka svar kommenterar även att stort ansvar läggs på de som placerar och att det finns risk för konflikt inom gruppen.

Fördelar som lyfts fram med nuvarande system är möjligheten till att ge önskemål (5), att poängsystemet är rättvist (4) och att prioritet för särskilda skäl är bra (4). Nackdelar är däremot att det är studenter som fördelar platserna, då det kan medföra risk för maktmissbruk och att de som fördelar är i en utsatt position (8). Andra nackdelar som lyfts är specifika brister i nuvarande system, att vissa studenter inte följer systemet och att det finns bristande rutiner i processen. Ett par studenter nämner även att det borde vara programmet som fördelar.

Merkostnader

Utifrån enkätsvaren drabbas 80 procent av de svarande studenterna av merkostnader där genomsnittskostnaden per student 2025 var 1 705 kr, se figur 2 och 3. Det förekom i tio procent av svaren att en region eller annan aktör erbjöd ersättning för boende och i fem procent av svaren att en region erbjöd ersättning för resor, se figur 5 och 6. I fritextsvaren kopplade till merkostnader framkom att kostnaderna varierar beroende på termin och placering (3) och att det är dyrt (2) eller att ersättning önskas (2). Ett par fritextsvar nämner också att det tillkommer andra kostnader som exempelvis mat och parkeringsavgift.

Biomedicinska analytikerprogrammet

Nedan redovisas resultatet på de tre enkäterna som skickades till parterna på biomedicinska analytikerprogrammet.

Programperspektiv

På enkäten svarade PA för BMA-programmet HT25.

Placeringsprocess

På BMA är det programmet som fördelar studenterna och det är programmets kliniska adjunkt som samordnar detta. Vid placering används en prioriteringslista som fastställts av PU, som ger studenterna möjlighet att fylla i en blankett för ansökan om särskild prioritering. Bostadsort och tidigare VFU-placeringar är faktorer som eftersträvas att ta hänsyn till vid placering. Även placering i samband med IPL-moment (interprofessionellt lärande) kan vara en faktor om studenter informerar om detta. PA uppger att studenterna via en överenskommelse har viss insyn i hur placeringsprocessen går till och att studenterna ges möjlighet till delaktighet genom dialog med den kliniska adjunkten.

BMA har en prioriteringslista enligt bilaga 5, som är fastställd av PA/PU. Den kliniska adjunkten informerar om prioriteringslistan via mejl och vid informationstillfällen om VFU på termin två och fem. Prioriteringslistan uppges revideras vid behov.

Merkostnader

PA bedömer att mer än hälften av programmets studenter påverkas av merkostnader, men att omfattningen är svår att uppskatta. Studenterna på programmet har möjlighet att söka om ersättning för 24-timmarsbiljetter inom Region Östergötland och resor utanför regionen ersätts endast då programmet inte kan erbjuda platser inom regionen. De huvudsakliga kostnader som drabbar studenterna uppges vara resekostnader.

Sektionsperspektiv

Svarande på enkäten var utbildningsbevakare i BMA-sektionen för verksamhetsåret 25/26.

Placeringsprocess

BMA-sektionen uppger att det är programmet som gör placeringen av studenter och att det finns en prioriteringslista som programmet ansvarar för. Inför VFU får studenterna lämna önskemål om placering och fylla i en blankett om de har särskilda skäl. Sektionen känner inte till när prioriteringslista senast reviderades.

Merkostnader

BMA-sektionen uppger att studenter drabbas av merkostnader och uppskattar andelen till cirka 20 procent. Dessa kostnader gäller busskort/tågbiljetter för tider då campusbussen inte går. Sektionen svarar att LiU ersätter resor till och från placeringar som inte ligger i Linköping eller Norrköping.

Studentperspektiv

Det var sju BMA-studenter som svarade på enkäten vilket ger en ungefärlig svarsfrekvens på 13 procent.

Placeringsprocess

Bland de svarande skattades nöjdhet med nuvarande placeringsprocess till fyra på skalan 1–10, se figur 1.

Det förekommer att särskilda skäl ger prioritet i majoriteten av svaren (4) men i övrigt är uppfattningen splittrad kring hur placeringsprocessen går till. Exempelvis nämns att hänsyn tas till boendeort, att det slumpas och att det eventuellt är regionen som placerar.

Fördelar som nämns med nuvarande system är att det går att ansöka om särskild prioritet och att det är bra för de som berörs, att hänsyn tas till boendeort, att det går att önska och att studenter inte behöver hitta VFU-platser själva. Att systemet borde vara digitalt, att hänsyn inte tas till studiesociala åtagande, att Campusbussens tidtabell är dålig och att det är för många med prioritet lyfts bland annat som nackdelar. Utöver dessa nämns även exempelvis att tidigare besked om VFU-schema önskas.

Merkostnader

Utifrån enkätsvaren drabbades 43 procent av de svarande BMA-studenterna av merkostnader 2025 där genomsnittskostnaden var 1 259 kr, se figur 2 och 3. I 57 procent av svaren uppgavs ”annat” som vem eller vad som erbjöd ersättning för resor, och inget av svaren uppger att ersättning erbjöds för boende, se figur 5 och 6. I fritextsvaren kopplade till merkostnader framkom i ett svar att ersättning för boende inte är relevant för BMA-studenter då pendlingsavstånden inte är så pass långa. Det lyftes även att Campusbussens tidtabell inte passar med studenternas VFU-tider på Vrinnevisjukhuset.

Fysioterapeutprogrammet

Nedan redovisas resultatet på de tre enkäterna som skickades till parterna på fysioterapeutprogrammet.

Programperspektivet

På enkäten svarade VFU-ansvarig på fysioterapeutprogrammet HT25.

Placeringsprocess

Det är FT-studenterna som fördelar VFU-platserna genom att VFU-ansvarig tillhandahåller en lista över tillgängliga VFU-platser som respektive termin sedan fördelar enligt intern överenskommelse. Vid ”om-VFU” och vid särskilda skäl är det programmet som tilldelar platser.

Prioriteringslistan vid FT är fastslagen av PU och ger prioritet enligt bilaga 6. Information om denna finns i programrummet på LISAM och informeras om på varje termin med VFU under kursdialog. Prioriteringslistan diskuteras kontinuerligt i PU och mindre revideringar har gjorts cirka en gång per år.

VFU-samordnare lyfter att programmet är beroende av samverkansavtal med aktörer utanför Region Östergötland vilka i vissa fall innefattar att resor och boende ersätts av aktören. Ersättning för resor och boende för samtliga studenter från verksamheterna eller LiU efterfrågas.

Merkostnader

VFU-ansvarig uppger att studenterna drabbas av merkostnader och uppskattar att det i genomsnitt är 17,5 procent av studenterna på varje termin som drabbas av merkostnader. Dessa merkostnader är i form av kostnader för resa till och från VFU-platsen och/eller boendekostnader på VFU-orten.

I samverkansavtal med Region Jönköping, Region Kalmar och Jönköpings kommun ingår det att regionen/kommunen ska erbjuda kostnadsfri transport med billigaste färdmedel till och från VFU-platsen en gång per vecka och erbjuda de studenter som behöver bostad kostnadsfri sådan under VFU-perioden. I övriga avtal finns denna skrivelse inte med.

Programmet uppmuntrar studenterna att upprätta ett kontrakt inom terminen för hur merkostnader ska hanteras. Oftast innebär det att kostnaderna delas solidariskt inom studentgruppen genom att alla sparar kvitton från uppkomna merkostnader och efter avslutad VFU-period delas kostnaderna upp jämnt inom gruppen.

VFU-ansvarig tillägger att dagens system är välfungerande och studenterna informeras tidigt om att merkostnaderna kan förekomma och att det behövs en plan för hur detta hanteras. Däremot hade det varit önskvärt om annan part stod för dessa kostnader, exempelvis VFU-placeringen eller LiU.

Sektionsperspektiv

Svarande på enkäten var utbildningsbevakare i FT-sektionen för verksamhetsåret 25/26.

Placeringsprocess

FT-sektionen uppger att det är studenterna som fördelar VFU-platserna, och detta genom avtal inom studentgruppen på respektive termin. Sektionen är inte involverad i placeringsprocessen och känner inte heller till hur ofta prioriteringslistan revideras.

FT-sektionen uppger att varje kurs får en lista med VFU-platser från programmet och sedan hanterar studenterna på respektive termin fördelningen. Detta enligt en modell där studenterna på termin två delas in i två halvklasser för att först placeras enligt programmets prioriteringslista och resterande studenter därefter enligt överenskommelse inom gruppen eller lottning. Från termin tre och framåt upprättas ett kontrakt inom terminen som reglerar hur VFU-platserna fördelas för resten av utbildningen men kontraktet kan se olika ut mellan olika studentgrupper. I detta kontrakt ingår också en för studentgruppen unik prioriteringslista. Systemet som beskrivs i avtalet är ett gruppsystem där studenterna lottas in i en grupp som gäller för resten av utbildningen och väljer sedan VFU-plats enligt roterande turordning. För mer detaljerad beskrivning se bilaga 7 för exempelkontrakt.

Merkostnader

FT-sektionen uppger att studenterna drabbas av merkostnader och uppskattar att en majoritet av studenterna på programmet behöver ligga ute med pengar under VFU-perioderna, särskilt då majoriteten av VFU-platserna ligger utanför Region Östergötland. Det rör sig om både rese- och boendekostnader.

Sektionen anger att studenter kan behöva stå för boendekostnader om 3 000–7 000 kr. De nämner också att studenter ofta ligger ute med 5 000–10 000 kronor under pågående VFU-period.

Region Jönköping, Kronoberg och Kalmar står enligt FT-sektionen för boende och erbjuder ersättning för en resa tur och retur mellan VFU-orten och Linköping. Region Blekinge uppges stå för boende, men inte resor och Växjö ersätter inte resor, men subventionerar boende där studenterna betalar 500 kronor för ett rum under VFU-perioden.

FT är det enda programmet som har en modell för att solidariskt dela på merkostnaderna. Sektionen beskriver att det terminsspecifika avtalet som reglerar modellen för placering på VFU, även innefattar en skrivelse om hur studenterna solidariskt delar på de merkostnader som uppkommer. Som nämnts är avtalet unikt för varje studentgrupp, men oftast innebär det att hela studentgruppen delar på samtliga kostnader förutsatt att de billigaste alternativen för boende och resa valts.

Studentperspektiv

Det var 55 FT-studenter som svarade på enkäten vilket ger en ungefärlig svarsfrekvens på 32 procent.

Placeringsprocess

Bland de svarande skattades nöjdhet med nuvarande placeringsprocess till 5,8 på skalan 1–10, se figur 1.

De vanligaste beskrivningarna för hur placeringen går till på programmet var att varje studentgrupp har ett eget system/kontrakt (19), och hela systemet eller delar av systemet beskrivs i majoriteten av svaren (26). Dessa beskrivningar berör exempelvis indelning i grupper som turas om att välja placering först, grupper som lottas och en bestämd ordning som sedan roterar.

Fördelar som nämns är att systemet är rättvist (22), studenterna har inflytande (11) och hänsyn tas till boendeort och möjlighet till kostnadsfritt boende på någon ort (exempelvis bo hos familj). Några nackdelar som nämns är att det kan förekomma konflikter (8), att det är orättvist (8), att det är dyrt (6) och långa resor (6). Enstaka svar nämner också att det beror på om studentgruppen kan komma överens och att det är otryggt när en student hanterar alla pengar vid fördelningen av kostnader.

Några studenter nämner som övrig kommentar att det vore bättre om LiU/programmet tog mer ansvar men att studenterna måste ha möjlighet till inflytande.

Merkostnader

Utifrån enkätsvaren drabbas 89 procent av de svarande studenterna av merkostnader där genomsnittskostnaden per student 2025 var 1 866 kr, se figur 2 och 3. Det var endast bland svaren från FT-studenter som ersättning via en gemensam pott förekom. Ersättning för boende uppgavs erbjudits via den gemensamma potten i 35 procent av svaren, av en region i 29 procent av svaren och av en kommun eller annan aktör i nio procent av svaren, se figur 5. För resor angavs att ersättning erbjöds via potten i 49 procent av svaren och i 35 procent av svaren av en region, se figur 6. I fritextsvaren gällande merkostnader önskades ersättning, det kommenterades att det var dyrt, att det är mycket pengar att ligga ute med och att varje student betalar 1 000–2 000 kronor till den gemensamma potten per termin.

Logopedprogrammet

Nedan redovisas resultatet på de tre enkäterna som skickades till parterna på logopedprogrammet.

Programperspektiv

På enkäten svarade PA tillsammans med VFU-ansvarig på logopedprogrammet HT25.

Placeringsprocess

På LOG är det utbildningsbevakarna i sektionen som i huvudsak fördelar VFU-platserna. Det är också sektionen som tagit fram och ansvarar för prioriteringslistan som primärt beaktar medicinska tillstånd, vårdnadshavare till barn, elitidrottare och graviditet (från vecka 36). PA och VFU-samordnare uppger att de är av uppfattningen att listan revideras årligen. Programmet anser nuvarande system fungera bra.

Merkostnader

PA och VFU-samordnare anger att studenterna drabbas av merkostnader och uppskattar att det rör sig om maximalt 20 procent av studenterna på programmet, men kommenterar att det är svårt att göra denna uppskattning.

Det framgår i svaret att programmet och regionerna står för merparten av kostnaderna men att studenterna kan behöva betala för resor inom Östergötland och lokala resor på VFU-orter utanför Östergötland.

Det nämns också att studenterna tidigare haft ett solidariskt system för att dela på kostnaderna när fler studenter drabbades och kostnaderna var större.

Sektionsperspektiv

Svarande på enkäten var utbildningsbevakare i LOG-sektionen för verksamhetsåret 25/26.

Placeringsprocess

LOG-sektionen uppger att det är sektionen och studenterna som fördelar VFU-platserna. Detta sker genom att VFU-ansvarig på programmet skickar en lista på VFU-platser till sektionens utbildningsbevakare som sedan skickar platserna till studenterna och efterfrågar en rangordning av tre önskade VFU-platser. För särskild prioritering hänvisas studenter till studievägledare. När utbildningsbevakarna fått in allas rangordning och eventuell särskild prioritet placeras studenter med prioritering och sedan resterande studenter om möjligt enligt inkomna rangordningar. Vid behov lottar utbildningsbevakarna för att undvika jäv och hänsyn till tidigare placering försöker tas. Innan listan skickas till VFU-ansvarig på programmet skickas en preliminär lista ut till studenterna och det blir möjligt för studenter att i samråd med utbildningsbevakarna byta VFU-plats med varandra.

Det informeras om prioriteringslistan (bilaga 8) i det första mejlutskicket som görs inför VFU-perioden och då kan studenter också ställa frågor. Prioriteringslistan är fastslagen i sektionens fullmäktige och reviderades senast 2024, men revideringsfrekvensen är utöver detta ej känd.

LOG-sektionen lyfter att det inte är hållbart att studenter/sektionen ansvarar för att placera studenter på VFU då det innebär en stor arbetsbelastning och kan innebära påtryckningar från studenter. Däremot lyfts det fram att studenternas inflytande i processen måste värnas om ansvaret skulle läggas på programmet.

Merkostnader

LOG-sektionen uppger att studenterna drabbas av merkostnader och uppger att de som drabbas är de studenter som placeras utanför Linköping. Dessa kostnader är i huvudsak bussbiljetter. Region Jönköping står för resor och logi vid VFU, men studenterna behöver ligga ute med pengar och blir ersatta retroaktivt.

Studentperspektivet

Det var tio LOG-studenter som svarade på enkäten vilket ger en ungefärlig svarsfrekvens på 21 procent.

Placeringsprocess

Bland de svarande skattades nöjdhet med nuvarande placeringsprocess till 5,9 på skalan 1–10, se figur 1.

De flesta svar nämner att det är utbildningsbevakarna i sektionen som placerar utifrån önskemål och prioriteringslistan (3).

Fördelar som lyfts med nuvarande system är att studenterna har inflytande, det är rättvist och att studenterna har goda möjligheter att styra prioriteringslistans innehåll. Nackdelar som bland annat nämns är att ansvar läggs på utbildningsbevakarna i sektionen och att dessa också tar del av personlig information när anledning för särskild prioritet anges.

Merkostnader

Utifrån enkätsvaren drabbas 80 procent av de svarande studenterna av merkostnader där genomsnittskostnaden per student 2025 var 768 kr, se figur 2 och 3. Det förekom i tio procent av svaren att en region erbjudit ersättning för boende och i 20 procent av svaren att det var en annan aktör, se figur 5. Detsamma gällde för resor, se figur 6. I fritextsvaren lyftes i enstaka svar att det är orättvist att vissa måste betala men andra inte behöver göra det och att ersättning för tur och retur resa vid veckopendling önskas.

Läkarprogrammet

Då läkarprogrammet har fyra studieorter och momentet strimma patientkonsultation har särskilts från övrig VFU i denna rapport, är redovisningen av studentperspektivet uppdelat i fem delar.

Programperspektiv

På enkäten svarade PA för läkarprogrammet HT25.

Placeringsprocess

På läkarprogrammet är det programmet som placerar studenterna och det är VFU-samordnare som ansvarar för detta med stöd från regionernas VFU-studierektorer.

Placeringen görs utifrån sektionens prioriteringslista som förankrats i PU och därefter sker placeringen slumpvis. I särskilda fall fattar Studiesociala kommittén enskilda beslut. I kommittén finns en studentrepresentant. Listan återfinns som bilaga 9 och innefattar flera prioriteringsgrunder. Prioriteringslistan har reviderats årligen de senaste åren. Studenterna når dokumentet på LISAM och studievägledare hänvisar till detta.

PA lyfter önskan om ett brett förankrat beslut som är hållbart över tid. Ett sådant arbete har skett i PU och via MF.

Merkostnader

PA uppger att VFU innebär merkostnader för studenterna på programmet och uppskattar att kostnader relaterade till undervisning utanför studieorten kan uppkomma hos nästan alla studenter. Exempel på moment som kan medföra detta är både strimma patientkonsultation på de basvetenskapliga terminerna och VFU på de senare terminerna. Kostnaderna kan röra resor och boende. Regionernas ersättning för detta uppges variera.

Sektionsperspektiv

Svarande på enkäten var kommunikationsansvarig i MF:s utbildningsutskott LiMUR (Linköpings Medicinska Utbildningsråd) för verksamhetsåret 25/26.

Placeringsprocess

MF beskriver att det är VFU-handläggare som fördelar studenterna slumpmässigt på VFU-placeringar på respektive studieort. Utöver det finns prioriteringslistan som finns tillgänglig på LISAM, som kan ge prioritet till huvudsjukhus eller dagspendlingsavstånd. Prioriteringslistan ägs av MF, är fastställd i sektionens FUM och därefter i PU. Studenterna har även representation i Studiesociala kommittén. Listan reviderades tidigare ofta men nu föreslås det införas intervall där listan inte får ändras.

Merkostnader

MF uppger att merkostnader drabbar studenterna men att det beror på vilken studieort studenten tillhör, då exempelvis Region Kalmar erbjuder ersättning medan studenter i Östergötland inte erbjuds ersättning. Merkostnaderna uppges vara transportkostnader.

Studentperspektiv – Strimma patientkonsultation

Det var 74 LÄK-studenter som läste strimma patientkonsultation som svarade på enkäten vilket ger en ungefärlig svarsfrekvens på 21 procent.

Placeringsprocess

Bland de svarande skattades nöjdheten med nuvarande placeringsprocess till 5,3 på skalan 1–10, se figur 1.

De vanligast förekommande beskrivningarna för hur placeringen går till på programmet är att det lottas (22) och att prioritet förekommer (7). Det framkommer också i svaren att det finns en osäkerhet eller att studenterna inte vet hur det går till (14).

Fördelar som lyfts är att det är positivt med lottning (7), att det är rättvist (5) och ger möjlighet att se olika verksamheter och regioner (5). I en majoritet av svaren lyfts att systemet är orättvist avseende bland annat kostnader, tid, att vissa får ersättning och att samma personer får åka långt båda terminerna (21). Det lyfts även att det innebär stress och tar mycket tid. Studenterna lyfter som övrig kommentar att det upplevs som orimligt att betala för att delta i obligatoriska moment och att ersättning önskas. I några svar framhävs också svårigheter att transportera sig till vissa vårdcentraler. Ett exempel är vårdcentralen i Habo där det krävs att studenterna transporterar sig med bil och att detta kan innebära svårigheter om exempelvis ingen har körkort eller om gruppen består av fler än fem personer.

Merkostnader

Utifrån enkätsvaren drabbas 70 procent av de svarande studenterna av merkostnader, där genomsnittskostnaden per student 2025 var 1 317 kr, se figur 2 och 3. Det förekom i sex procent av fallen att ersättning för resor och boende erbjöds av en region eller annan aktör, se figur 5 och 6. I fritextsvaren gällande merkostnader lyfter studenterna en upplevd orättvisa när vissa får placering på cykelavstånd, medan det för andra kan det innebära lång restid samt merkostnader (5). Även här lyfts problematiken med att ta sig till vissa vårdcentraler och att bil kan behöva hyras (5). Utifrån några svar efterfrågas också ersättning och det lyfts att det kostar mycket tid.

Studentperspektiv – Jönköping

Det var 43 LÄK-studenter med studieort Jönköping som svarade på enkäten vilket ger en ungefärlig svarsfrekvens på 27 procent.

Placeringsprocess

Bland de svarande skattades nöjdhet med nuvarande placeringsprocess till 5,6 på skalan 1–10, se figur 1.

Den vanligast förekommande beskrivningarna av hur placeringsprocessen går till var att det sker via lottning (7), att det fungerar bra (6) och att det är orättvist (5). Vissa svar beskrev en osäkerhet eller att information saknades.

Fördelar som lyftes fram var att systemet är rättvist (6) och leder till en variation i placeringar (5). Det lyftes också att det medför ökad möjlighet att göra mer på sin placering när studenterna är utspridda och därmed färre studenter på varje plats. Nackdelar som nämndes var att det upplevs som en orättvis fördelning av vilka som får bo på annan ort (10) och att det är kostsamt samt tidskrävande med långa resor (5). Vissa studenter lyfte även kritik mot rådande prioriteringslista.

Merkostnader

Utifrån enkätsvaren drabbas 72 procent av de svarande studenterna av merkostnader, där genomsnittskostnaden per student 2025 var 2 113 kr, se figur 2 och 3. Det förekom i 60 procent av svaren att regionen erbjöd ersättning för boende och i sju procent att annan aktör erbjöd ersättning, se figur 5. Motsvarande andelar var för resor 79 procent och två procent, se figur 6. I fritextsvar gällande merkostnader lyftes det att ersättning är bra (6) och att det innebär kostnader att köra egen bil (4). Några svar lyfter även andra kostnader som uppstår vid veckopendling, som exempelvis extra kostnader för mat.

Studentperspektiv – Kalmar

Det var 17 LÄK-studenter med studieort Kalmar som svarade på enkäten vilket ger en ungefärlig svarsfrekvens på 16 procent.

Placeringsprocess

Bland de svarande skattades nöjdheten med nuvarande placeringsprocess till 7,8 på skalan 1–10, se figur 1.

De vanligaste förekommande beskrivningarna om hur placeringsprocessen går till är att de ansvariga på studieorten gör en rättvis placering (2) och att det efter prioritering lottas (2).

Fördelar som lyfts är att det är rättvist, finns viss valmöjlighet, att det är bra med ersättning, att det går snabbt när ansvariga bestämmer och bra för föräldrar som får prioriteringslistan. Nackdelar som lyftes var att systemet inte är flexibelt, oklart hur det går till, att prioriteringslistan inte fungerar, att det är tråkigt med placering långt bort och att det är tidskrävande för den som fördelar. Övrig kommentar är att tidigare besked om placering efterfrågas.

Merkostnader

Utifrån enkätsvaren drabbas 29 procent av de svarande studenterna av merkostnader, där genomsnittskostnaden per student 2025 var 600 kr, se figur 2 och 3. Det förekom i 35 procent av svaren att regionen erbjudit ersättning för boende och i tolv procent att annan aktör erbjudit ersättning, se figur 5. Motsvarande förekomst för ersättning av resor var 53 procent respektive 18 procent, där det i sex procent av svaren även uppgavs att en kommun erbjudit ersättning, se figur 6. I fritextsvaren gällande merkostnader framkom det att studenter i Kalmar får ersättning för resor och boende (5) men att ersättning ej erbjudits vid valbar placering i Linköping på K10 (3). I ett svar lyfts det även att det är orättvist att studenter på andra studieorter inte erbjuds ersättning.

Studentperspektiv – Linköping

Det var 44 LÄK-studenter med studieort Linköping som svarade på enkäten vilket ger en ungefärlig svarsfrekvens på 23 procent.

Placeringsprocess

Bland de svarande skattades nöjdheten med nuvarande placeringsprocess till 5,8 på skalan 1–10, se figur 1.

De mest förekommande beskrivningarna för hur placeringsprocessen går till är att prioriteringslistan är dålig (7), att det fungerar dåligt (6) och att placeringen går till via prioritering och därefter lottning (6). Det nämns i några svar att systemet är rättvist och i andra att det är orättvist, främst avseende att det uppges att amanuenser aldrig behöver pendla.

De vanligaste svaren på frågan om vad studenterna ser för fördelar med nuvarande system är att det är bra att prioritet finns för bland annat amanuenser och andra som behöver det (5) och att det inte finns några fördelar (4). I en del svar lyfts olika fördelar med lottning då det exempelvis är simpelt, opartiskt och rättvist. De nackdelar som lyfts är att det är ekonomiskt orättvist, att prioriteringslistan inte fungerar och att det alltid är samma personer som får pendla till Motala. I enstaka svar nämns övriga kommentarer som exempelvis önskemål på att hänsyn tas till tidigare placeringar, mer information om hur det går till, önskemål av placering och att prioriteringslistan ses över.

Merkostnader

Utifrån enkätsvaren drabbas 84 procent av de svarande studenterna av merkostnader, där genomsnittskostnaden per student 2025 var 1 771 kr, se figur 2 och 3.

I två procent av svaren uppgavs att ersättning för resor och boende erbjöds av annan aktör, se figur 5 och 6. Övriga kommentarer gällande merkostnader var att ersättning önskades, att det är orättvist när slumpen avgör vem som drabbas av merkostnader och annan upplevd orättvisa kopplat till vem som får vilken placering och tillhörande kostnader.

Studentperspektiv – Norrköping

Det var 33 LÄK-studenter med studieort Norrköping som svarade på enkäten vilket ger en ungefärlig svarsfrekvens på 24 procent.

Placeringsprocess

Bland de svarande skattades nöjdheten med nuvarande placeringsprocess till 6,5 på skalan 1–10, se figur 1.

Beskrivningarna av hur placeringsprocessen går till var spridda men det vanligaste svaret var att det sker via prioritering och sedan lottning (5) följt av endast lottning (4). I svaren framkom också att det var oklart eller att studenterna inte visste och att det fungerar bra eller okej.

Fördelar som lyftes fram var att systemet är rättvist (6) och att det är bra med prioritet till föräldrar och amanuenser (4). Nackdelar som framkom var att det saknas flexibilitet som exempelvis att önska (4). Några svar nämnde också ett önskemål om att kunna byta och några andra att systemet är orättvist. I enstaka svar lyftes att amanuenser gagnas för mycket. Övriga kommentarer som förekom lyfte önskemål om att kunna byta och önska placering samt att hänsyn borde tas till tidigare terminer och att amanuenser borde ha mer prioritet.

Merkostnader

Utifrån enkätsvaren drabbas 84 procent av de svarande studenterna av merkostnader, där genomsnittskostnaden per student 2025 var 1 665 kr, se figur 2 och 3.

I sex procent av svaren uppgavs ersättning erbjudits för boende av region eller annan aktör men inte i något svar att ersättning erbjudits för resor, se figur 5 och 6. I de övriga kommentarerna lyfts i huvudsak att ersättning önskas (6) och i enstaka svar lyfts ekonomisk orättvisa och att Campusbussens tidtabell är dålig.

Sjuksköterskeprogrammet

Då sjuksköterskeprogrammet har två studieorter är redovisningen av studentperspektivet uppdelat i två delar.

Programperspektiv

På enkäten svarade PA för sjuksköterskeprogrammet HT25.

Placeringsprocess

På SSK är det programmet som fördelar studenterna på VFU-platserna och det är en programspecifik VFU-samordnare som ansvarar för detta. På varje termin fördelar en administratör studenterna utifrån den information de får av VFU-samordnare om tillgängliga platser. Därefter fördelas studenterna utifrån beslut om särskild hänsyn och därefter utifrån studieort och tidigare VFU-plats.

Generellt har studenterna inget inflytande över placeringarna men det finns enstaka valfria placeringar som kan önskas. Det finns en prioriteringslista som det informeras om via VFU-studiehandledning, VFU-informationstillfälle och vid programråd. Listan är framtagen i samråd med programrådsrepresentanter och utbildningsbevakare från sektionerna och därefter diskuterad och beslutad i PU. Skäl till särskild hänsyn återfinns i prioriteringslistan, bilaga 10. Senaste revideringen gjordes vårterminen 2025. Studiehandledningen för VFU uppdateras varje termin och då kan även listan revideras vid behov. PA kommenterar att en utmaning är att antalet VFU-platser inte motsvarar antalet studenter på respektive studieort och att användande av praktikplatsen.se av alla kommuner uppmuntras.

Merkostnader

PA uppger att det förekommer merkostnader för studenterna på programmet och uppskattar att det potentiellt är majoriteten av studenterna på programmet som kan drabbas. På SSK är det i huvudsak resekostnader som studenterna drabbas av. Vid placering i Nyköping eller Karsudden kan övernattningskostnader tillkomma. PA kommenterar att merkostnader är en återkommande fråga och framför allt från studenter som reser långt eller återkommande fått placeringar som innebär lång resväg.

Sektionsperspektiv

På enkäten svarade utbildningsbevakare i SSK-N för verksamhetsåret 25/26. Svar från SSK-L uteblev.

Placeringsprocess

Sektionen uppgav att det är en VFU-samordnare på programmet som fördelar studenterna och att varken sektionen eller studenterna på programmet har någon roll i processen. Utöver detta svarar sektionen att det inte finns någon prioriteringslista.

Merkostnader

Sektionen svarade att studenter drabbas av merkostnader och uppskattade andelen av studenter som drabbas av merkostnader till 50 procent. Enligt svaret rör det sig framför allt om kostnader för kollektivtrafik alternativt bränslekostnader, och att det inte finns någon aktör som erbjuder ersättning.

Studentperspektiv - Linköping

Det var 123 SSK-studenter med studieort Linköping som svarade på enkäten vilket ger en ungefärlig svarsfrekvens på 33 procent.

Placeringsprocess

Bland de svarande skattades nöjdheten med nuvarande placeringsprocess till 5,1 på skalan 1–10, se figur 1.

Den vanligaste beskrivningen av hur placeringsprocessen går till var att platserna lottas (34) följt av att det går att söka särskild hänsyn (15) och att studenterna inte vet hur det går till (12). Utöver detta lyfts också önskemål om att hänsyn borde tas till boendeort (8) och tidigare placering (8). Det kommenteras även att det uppfattas som att SSK-L-studenter placeras i Norrköping och SSK-N-studenter i Linköping (5).

Fördelar med nuvarande system som lyftes var att det är rättvist (22) och att det inte finns några fördelar (16). I några svar uppmärksammas möjligheten att få se många olika vårdmiljöer/verksamheter som något positivt (5). Nackdelar som de svarande uppgav var att det är dyrt (24), orättvist (24), att ”alla hamnar långt bort” (14) och att det kostar mycket tid (13). Det nämns även en avsaknad av inflytande (9). Övriga kommentarer var bland annat efterfrågan om att kunna önska placering (9), att hänsyn tas till bostadsort (6) och tidigare placering (4). Utöver det kommenterades också i enstaka svar att det är orättvist, ersättning efterfrågas och efterfrågan om VFU på sin studieort.

Merkostnader

Utifrån enkätsvaren drabbas 85 procent av de svarande studenterna av merkostnader, där genomsnittskostnaden per student 2025 var 1 668 kr, se figur 2 och 3. Det förekom i samtliga svar att ingen ersättning erbjöds för resor eller boende, se figur 5 och 6. I fritextsvarsfrågan kopplad till merkostnader kommenterades att ersättning önskas (17), att det är orättvist (8) och att kostnaderna varierar beroende på termin och placering (6). Enstaka svar lyfte också att det kostar tid och att andra kostnader kan tillkomma som exempelvis mat, arbetsskor och arbetskläder.

Studentperspektiv - Norrköping

Det var 80 SSK-studenter med studieort Norrköping som svarade på enkäten vilket ger en ungefärlig svarsfrekvens på 29 procent.

Placeringsprocess

Bland de svarande skattades nöjdheten med nuvarande placeringsprocess till 5,8 på skalan 1–10, se figur 1.

De vanligaste uppfattningarna av hur placeringsprocessen går till var att studenterna inte vet (9), att hänsyn inte tas till bostadsort (7), att det fungerar bra (7), att hänsyn tas till bostadsort (6) och att det fungerar dåligt (6).

De vanligaste fördelarna med nuvarande system som lyftes var att det inte finns några fördelar (8), att det är rättvist avseende att alla får resa lika mycket (5), att hänsyn tas till boendeort (4) och att studenterna får se olika VFU-platser (4). Avseende nackdelar var det en spridning på svaren. Bland annat lyftes att det är stora avstånd som innebär lång restid och kostnader (8), att ”alla” får placering lång bort (6) och att det är dyrt (4). Andra exempel som förekom i några svar är att hänsyn inte tas till föräldrar med barn, att hänsyn endast tas till studieort och ej bostadsort, att transportmöjligheterna är begränsade och att inflytande saknas. Bland de övriga kommentarerna nämns i enstaka svar att hänsyn borde tas till bostadsort, mer inflytande efterfrågas och att hänsyn borde tas till kollektivtrafik och transportmöjligheter.

Merkostnader

Utifrån enkätsvaren drabbas 86 procent av de svarande studenterna av merkostnader, där genomsnittskostnaden per student 2025 var 1 694 kr, se figur 2 och 3. I ett svar uppgavs att ersättning erbjudits för resor och boende. Resterande svarande uppgav att ersättning inte erbjudits för resor eller boende, se figur 5 och 6. Det lyftes i fritextsvaren kopplade till merkostnader att det blir dyrt med placeringar långt bort (4), att ersättning önskas (4) och att det är påfrestande att pendla (2).

Specialistsjuksköterskeprogrammen och barnmorskeprogrammet

Då enkäten om studentperspektivet skickades till studenter på grundutbildningarna och sjuksköterskesektionerna svarat enligt ovan återfinns endast programperspektivet i detta avsnitt.

Programperspektiv

På enkäten svarade PA för specialistsjuksköterskeprogrammen och barnmorskeprogrammet HT25.

Placeringsprocess

PA svarar att det oftast är kursansvarig/inriktningsansvarig eller ibland annan lärare med ansvar för VFU som ansvarar för fördelningen av studenter på VFU-platser. Enligt det svar som inkommit får studenterna möjlighet att själva välja placering bland de tilldelade platserna. På vissa orter kan studenterna själva hitta VFU-placering om det bedöms att den är rimlig av ansvarig för VFU. De studenter som har placering inom Region Östergötland får välja bland de tilldelade platserna och de som inte har en placering inom Region Östergötland får själva välja. Det finns ingen prioriteringslista. PA kommenterar att det efterfrågas större möjlighet för studenter att själva välja placering.

Merkostnader

PA uppger att det förekommer merkostnader för studenterna på programmen och uppskattar att det drabbar ungefär 20 procent av studenterna på programmet. På dessa program rör det sig om resekostnader. PA kommenterar att studenter som behöver resa långt ofta själva valt placeringen, men att det i undantagsfall kan förekomma att studenter måste resa långt för sin placering.

Samlat studentperspektiv

Enkäten skickades till 2108 studenter varav 506 svarade, vilket ger en svarsfrekvens på 24 procent. Fördelningen per program presenteras i tabell 5.

Tabell 5 Antal svar och ungefärlig svarsfrekvens per program

Program	Antal svar	Svarsfrekvens
AT	20	15%
BMA	7	13%
FT	55	32%
LOG	10	21%
LÄK – Strimma	74	21%
LÄK – JKPG	43	27%
LÄK – Kalmar	17	16%
LÄK – LKPG	44	23%
LÄK – NKPG	33	24%
SSK-L	123	33%
SSK-N	80	29%
MEDFAK	506	24%

Placeringsprocess

När de svarande skattar vad de tycker om nuvarande process på en skala från 1–10 blir genomsnittet per program enligt figur 1. De flesta program har ett liknande genomsnitt runt 5,6 men BMA sticker ut med ett värde på fyra och LÄK – Kalmar med ett värde på 7,8.

Utifrån svaren på frågan ”Vad ser du för fördelar med nuvarande system?” identifieras gemensamma fördelar som rättvisa (när systemet upplevs konsekvent), inflytande (exempelvis önska), möjlighet till prioritet, mindre administrativ börda för studenterna och variation. Med mindre administrativ börda avses att studenterna inte behöver hitta egna VFU-platser eller ansvara för placeringarna. Variation i placeringarna och möjligheten att se olika verksamheter lyfts som något positivt.

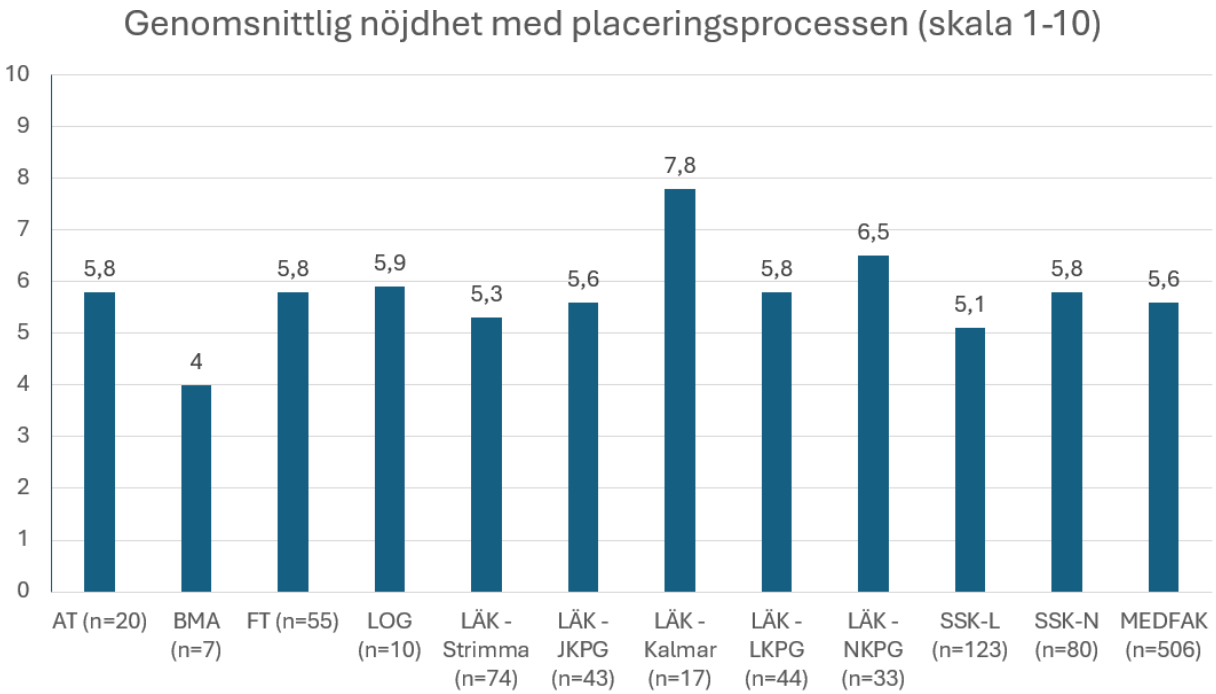

Figur 1 Genomsnittlig nöjdhet med nuvarande placeringsprocess utifrån frågan ”Vad tycker du om nuvarande process för utplacering av studenter på VFU-placering?” där de svarande svarade på skalan 1–10.

Gemensamma nackdelar som lyfts fram i svar på frågan ”Vad ser du för nackdelar med nuvarande system?” var orättvisa, dyrt och tidskrävande, inget inflytande, otydlighet och bristande insyn, logistiska utmaningar och konflikter när studenter ansvarar för fördelningen. Med orättvisa avses här främst en upplevelse av att systemet är orättvist då det ofta är samma personer som får placeringar långt bort och att prioriteringssystemet är bristfälligt. Att inte kunna önska, påverka sin placering eller byta med en medstudent lyfts som en nackdel. Otydlighet och bristande insyn grundar sig i att processen är okänd eller svår att förstå för studenterna, att besked kommer sent eller att det inte är transparent hur placeringen går till. Logistiska utmaningar innebär bristande kollektivtrafik eller tidtabell för Campusbussen och svårigheter att få vardagen att gå ihop med VFU-placeringar.

Övriga gemensamma kommentarer utifrån frågan ”Har du något övrigt du vill tillägga gällande placeringsprocessen?” var en önskan om ett större ansvar från lärosätet, ökad transparens och framförhållning, ökad flexibilitet, översyn av prioriteringsregler, ersättning av kostnader och att hänsyn tas till kollektivtrafik och VFU-schema.

Merkostnader

Andelen av de svarande studenterna på Medicinska fakulteten som angav att de behövt betala för att genomföra VFU 2025 var 80 procent. Denna andel varierar mellan program och studieorter enligt figur 2. Den högsta andel återfanns bland de svarande FT-studenterna, där den var 89 procent och lägst andel var på LÄK studieort Kalmar där den var 29 procent.

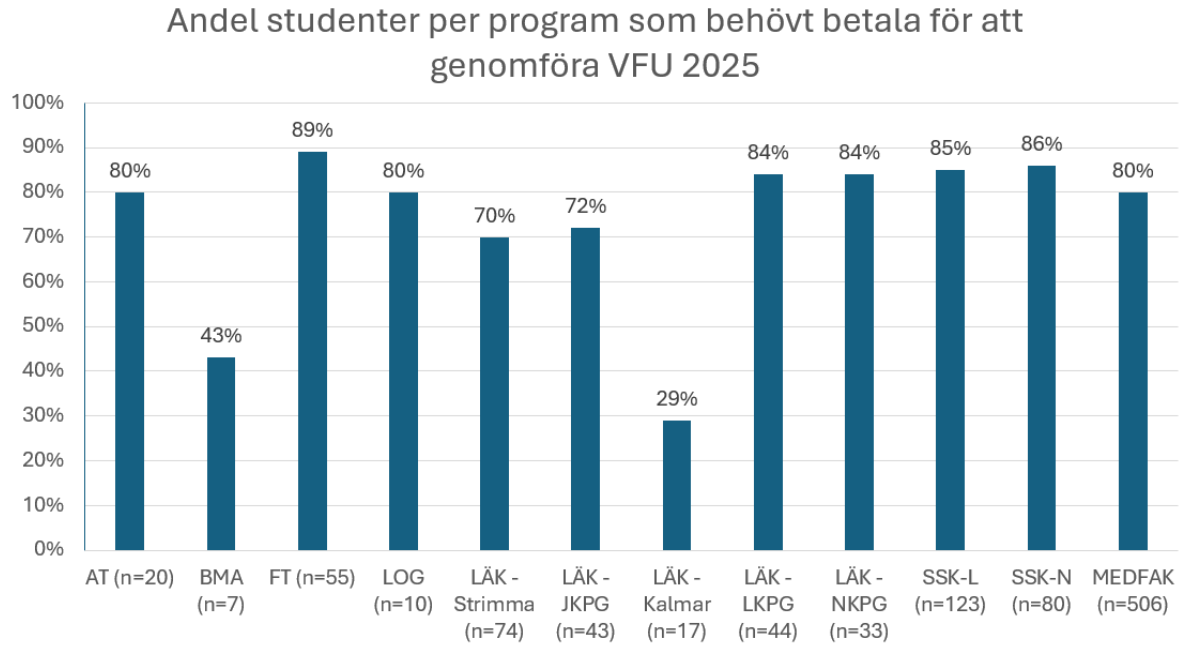

Figur 2 Andelen svar som var över 0 kronor på frågan ”Hur mycket uppskattar du att resor och boende i samband med VFU under 2025 totalt kommer kosta? Svara i siffror.” ”Vet inte” eller tomma svar hanterades som 0 kr.

Även genomsnittskostnaden per student som uppgav att de hade kostnader för VFU 2025 som inte översteg 5 000 kronor varierade mellan programmen enligt figur 3. Det lägsta genomsnittet var 600 kronor bland läkarstudenterna i Kalmar och det högsta genomsnittet var 2 113 kronor bland läkarstudenterna i Jönköping. Genomsnittet på fakulteten var 1 652 kronor. Totalt rapporterades 33 värden som översteg 5 000 kronor och dessa värden var inom spannet 5 500 kronor och 76 000 kronor. Medianen för studenter med kostnader, inklusive kostnader över 5 000 kronor, var 1 500 kronor.

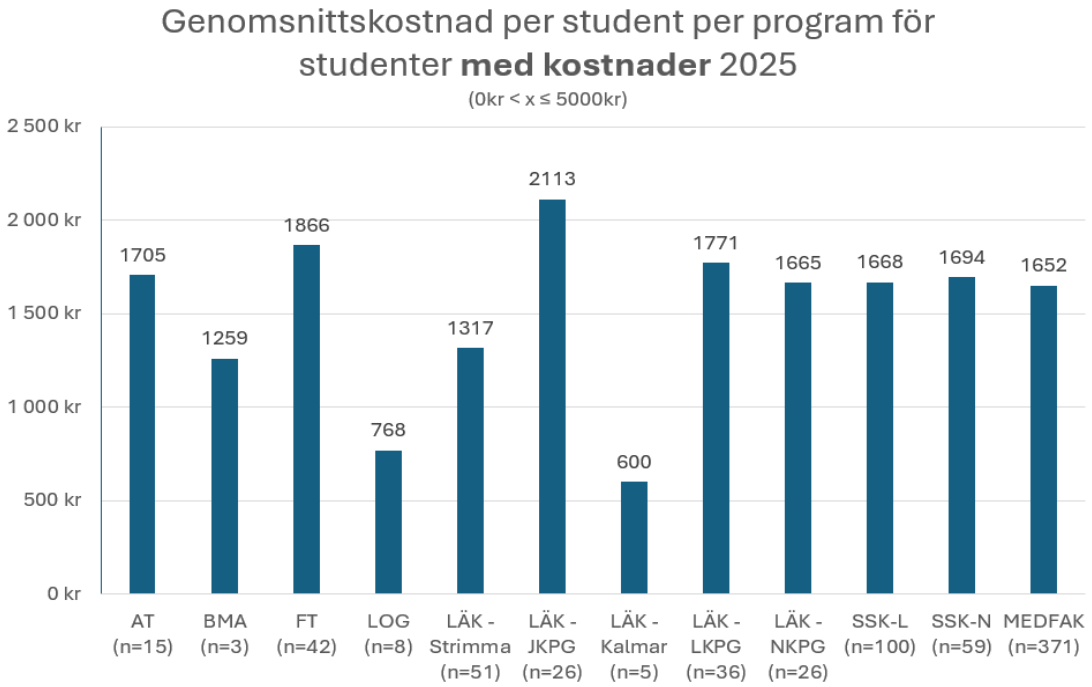

Figur 3 Genomsnittlig kostnad per student per program för de studenter som på frågan "Hur mycket uppskattar du att resor och boende i samband med VFU under 2025 totalt kommer kosta? Svara i siffror. (Inklusive betalning till gemensam pott)" svarade en summa över 0 kronor men inte över 5 000 kronor.

Spridningen av svar beskrivs i figur 4, där de vanligaste förekommande kostnaderna var mellan 750 kronor och 1 000 kronor följt av mellan 1 750 kronor och 2 000 kronor.

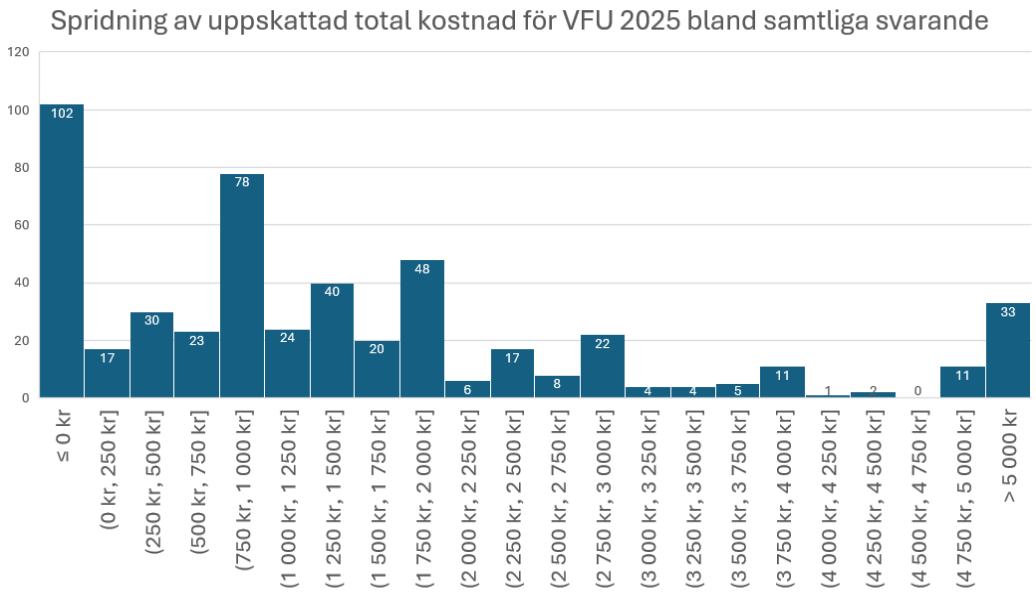

Figur 4 Spridning av svaren på frågan ”Hur mycket uppskattar du att resor och boende i samband med VFU under 2025 totalt kommer kosta? Svara i siffror” bland samtliga svarande.

Avseende ersättning för boende går det ur figur 5 att avläsa att det även här finns en skillnad mellan programmen. Av de tillfrågade uppgav 83 procent att de inte erbjudits ersättning för boende. På AT, BMA, LÄK – Strimma, LÄK – LKPG, LÄK – NKPG och SSK uppgav färre än tio procent att de erbjudits ersättning. Bland de som fick ersättning var den vanligaste aktören som erbjöd ersättning för boende en region, förutom på FT där den gemensamma potten var det vanligaste förekommande alternativet. Det var endast svarande från FT som uppgav att ersättning erbjöds via en gemensam pott. Det var även främst på FT där det förekom att flera olika aktörer uppgavs erbjuda ersättning.

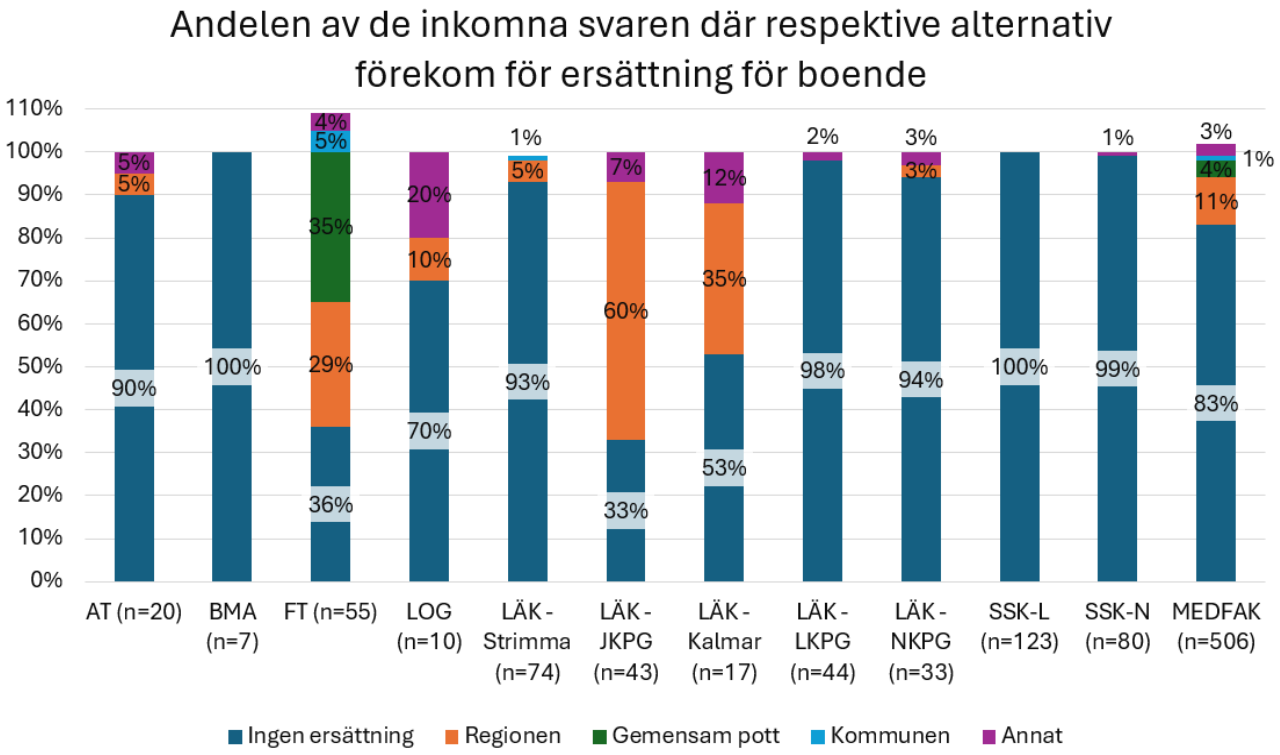

Figur 5 Andelen av de inkomna svaren där respektive alternativ förekommer i svar på frågorna ”Erbjöds du ersättning för boende?” och ”Vem/vad erbjöd ersättning?”. Alternativen "Regionen", "Gemensam pott", "Kommunen" och "Annat" kan förekomma samtidigt.

När det gäller ersättning för resor går det i figur 6 att se att det var generellt sett fler som uppgav att de erbjudits ersättning jämfört med ersättning för boende. Av de svarande på BMA uppgav en stor andel att de erbjudits ersättning från annan aktör än de nämnda i alternativen.

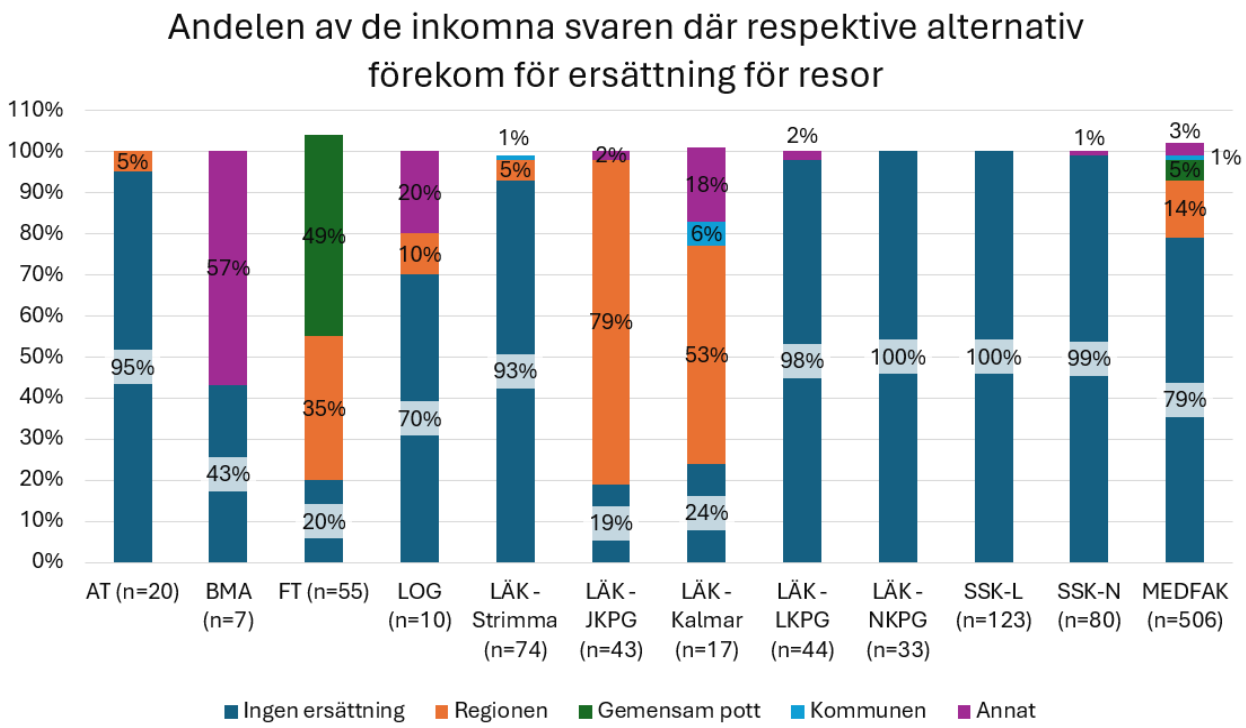

Figur 6 Andelen av inkomna svaren där respektive alternativ förekommer i svar på frågorna "Erbjöds du ersättning för resor" och "Vem/vad erbjöd ersättning för resor?". Alternativen "Regionen", "Gemensam pott", "Kommunen" och "Annat" kan förekomma samtidigt.

Gemensamma teman utifrån de inkomna svaren på frågan "Har du något övrigt att tillägga gällande merkostnader vid VFU?" var efterfrågan av ersättning för kostnader, upplevd orättvisa mellan studenter, att kostnaderna varierar beroende på termin och placering, andra merkostnader kan tillkomma, kostnad i tid och ekonomisk stress av att behöva ligga ute med pengar. Den upplevda orättvisan är främst utifrån att vissa får kostnader och lång resväg medan andra inte drabbas av varken eller. Andra merkostnader som nämns är bland annat mat, parkering, lokala transporter, slitage på bil och utrustning (exempelvis stetoskop). Återkommande önskemål är tydligare information i förväg om kostnader, eventuell ersättning och likvärdighet mellan studenter på olika placeringar, studieorter och program.

Socionom-, psykologprogrammet och lärarprogrammen

Svarande var PA på socionomprogrammet, PA på psykologprogrammet och programansvarig utbildningsledare för VFU på kansliet för utbildningsvetenskap.

Socionomprogrammet

På programmet har studenterna 18 veckor VFU termin fem, där det geografiska området för placeringarna är inom pendlingsavstånd inom Östergötland, Tranås kommun, Nyköping kommun och Katrineholm kommun, men kan också förekomma på orter som Ydre och Valdemarsvik.

Studenterna placeras via det digitala systemet praktikplatsen.se, där verksamheterna lägger upp platsannonser i systemet där programmet brukar önska tio platser fler än vad det är studenter. Därefter får studenterna rangordna upp till fem önskemål och kan i systemet se hur många som lagt önskemål på respektive plats. Systemet placerar sedan studenterna men det behövs normalt sett några korrigeringar där systemet gjort fel. De studenter som har VFU på längre avstånd, som exempelvis Ydre, har ofta själva valt detta och ibland blir dessa platser inte valda alls.

Det finns ingen prioriteringslista men studenterna kan få förtur om de exempelvis har barn eller svårt att pendla långt. Däremot behövs förturen sällan appliceras när praktikplatsen.se används.

Studenterna erbjuds ingen ersättning för merkostnader från LiU men enstaka kommuner erbjuder ersättning för busskort.

Psykologprogrammet

På programmet har studenterna tolv veckor VFU termin nio, och det geografiska området för placeringar är Region Östergötland, Region Jönköping eller där programmet eller studenterna själva hittar plats. Exempelvis finns även avtal med en vårdgivare i Göteborg.

Programmet har 48 studentplatser per termin men varierar från år till år och har 35 avtalade VFU-platser, varav 20 med Region Östergötland. Från och med 2026 lottas avtalsplatserna till de studenter som vill ha en av dessa. Tidigare kunde studenterna önska plats innan lottningen men det resulterade i att alla avtalsplatser inte nyttjades. De som inte vill ha eller inte får en avtalsplats får på egen hand och/eller via programmet hitta en VFU-plats.

Det finns ingen prioriteringslista men studenter med särskilt skäl, som exempelvis studenter med barn på förskola, kan få plats på önskad ort efter individuellt samtal med VFU-samordnare.

Studenterna erbjuds ersättning för boende i Jönköping enligt avtal med regionen och för resor från programmet enligt:
Maximalt 2 900 kronor för tolv veckor VFU i Östergötland utanför Linköpings tätort.
Maximalt 5 800 kronor för tolv veckor VFU utanför Östergötland.

Reseersättningen gäller resor till och från boendeplatsen i Östergötland och boendeplatsen på VFU-orten samt resor från boendeplatsen på VFU-orten till VFU-platsen. Studenterna ansöker om ersättning via en blankett till programadministratör där kvitto bifogas och sedan attesteras detta av PA.

Lärarprogrammen

Vid området för utbildningsvetenskap finns en VFU-enhet som hanterar VFU och information finns samlad på VFU-hemsidan för lärarutbildningarna vid LiU.

De långa lärarprogrammen har totalt 20 veckor VFU där ämneslärarutbildningarna generellt har en vecka termin ett, två block om fem veckor senare under utbildningen och en längre period på nio veckor i slutet av utbildningen. På övriga program, exempelvis förskollärare och fritidspedagog, är VFU-veckorna fördelade i kortare perioder nästan varje termin på utbildningen. Det huvudsakliga geografiska området är Östergötland men även vissa orter i närliggande län som exempelvis Katrineholm, Tranås och Västervik.

Placeringsprocessen sker genom att studenternas uppgifter hämtas till ”Valwebb” från LADOK och därefter får studenterna fylla i eventuell prioritering till en viss ort. Studenterna får sedan önska tre kommuner att bli placerad i om det är möjligt, för att VFU-samordnare därefter ska placera studenterna i kommunerna. VFU-ansvarig i respektive kommun placerar sedan studenterna på en skola och parar ihop med en handledare. Tre veckor innan VFU-perioden börjar kan studenten i Valwebb se den tilldelade skolan och handledaren och kontaktar därefter handledaren.

Det finns skäl för särskild prioritering som innefattar bland annat att studenter inte får placeras på en skola som studenten har anknytning till och att prioritet kan ges till studenter med ensam vårdnad av barn. Det är VFU-enheten som reviderar grunderna för särskilda skäl.

För varje VFU-period får studenterna räkna med att betala upp till 1 350 kronor men sedan erbjuds ersättning av LiU för resekostnader och boendekostnader som överstiger denna summa. För att få ersättning skickar studenterna in en blankett där kvitto redovisas och där det är krav på att kollektivtrafik och billigaste alternativen väljs. Uppfattningen är att de som har rätt till ersättning skickar in blanketten.

Diskussion

Utifrån det insamlade materialet från programmen, sektionerna och studenterna går det att se att en det finns stora skillnader mellan programmen avseende placeringsprocess och de merkostnader som drabbar studenterna i samband med VFU.

Metoddiskussion

Det finns vissa begränsningar avseende de insamlade studentsvaren i enkätundersökningen som gör att resultatet bör tolkas med viss försiktighet. Lite fler än 500 svar och en svarsfrekvens om 24 procent ger goda förutsättningar för övergripande slutsatser men svarsfrekvensen och svarsantalet varierar kraftigt mellan program och studieorter vilket resulterar i begränsningar av jämförande slutsatser. Det är också möjligt att de som svarat på enkäten är de studenter med särskilt positiva eller negativa erfarenheter. En av de viktigaste aspekterna att ha i åtanke är att kostnadsuppgifterna är självrapporterade och bygger därmed på hur varje student tolkat frågorna och därefter uppskattat sina kostnader.

Placeringsprocess

På hälften av grundutbildningsprogrammen är det studenter som ansvarar för utplaceringen av studenter på VFU-platser och på den andra hälften är det programmet. På AT, FT och LOG där det är studenterna som i någon form är ansvariga lyfts det stora studentinflytandet som en styrka. Däremot poängteras även svagheten i att det finns risker avseende konflikter, jäv och stor arbetsbelastning för utsedda representanter. På BMA, LÄK och SSK där det är programmet som ansvarar för placeringen visar många av svaren på att studenterna önskar mer inflytande och ökad flexibilitet. Systemet där placeringen är randomiserad beskrivs både som rättvist och orättvist. Detta kan möjligen förklaras av att en randomisering innebär opartiskhet och att alla är lika inför slumpen men att det för de studenter som återkommande lottas till en placering långt bort upplever det som orättvist. En möjlig förbättring som kan vara värd att utreda är AT-sektionens poängsystem som tar hänsyn till tidigare placeringar och därmed minskar risken att samma studenter återkommande får en placering långt bort.

Majoriteten av programmen har någon form av prioriteringslista, prioriteringsordning eller annat dokument för särskild hänsyn vid placering. Dessa skiljer sig från program till program men har en del övergripande likheter såsom att medicinska skäl, elitidrott och ensamstående med barn under en viss ålder ger prioritet. Däremot kan även likheterna skilja sig åt så som åldern på barn för att det ska ge prioritet och vilka typer av uppdrag i studentföreningar som ger prioritet. Här finns utrymme för diskussion gällande om det bör tas fram en gemensam grundsyn gällande prioritering för att minska skillnader inom fakulteten eller om det är nödvändigt att varje program förvaltar sin egen utifrån det egna programmets förutsättningar.

Utifrån de inkomna svaren från programmen, sektionerna och studenterna återfinns en indikation på att studenter på program där studenterna har ett större ansvar för placeringen har bättre insyn i hur den går till. Det finns en större diskrepans mellan svaren från de olika parterna från BMA, LÄK och SSK. I läkarstudenternas svar nämns ofta lottning, vilket stämmer, men också fler gånger att studenterna är osäkra på hur det går till eller saknar insyn. Programmen beskriver att prioriteringslistor och annan information finns tillgänglig och informeras om men trots detta beskrivs i vissa fall en okunskap eller önskemål om ökad insyn. Detta tyder på att studentgrupper som är aktivt involverade i placeringen inte upplever samma otydlighet och brist på transparens i processen som studentgrupper som inte är involverade på samma sätt. Dock förekommer diskrepans i svaren i de flesta fall även om det är i varierande grad vilket indikerar att det finns förbättringspotential avseende information och transparens.

Studentgruppens storlek är en faktor som påverkar möjligheten till individuell hantering. Program med färre studenter har större utrymme att anpassa processen efter enskilda studenters önskemål och förutsättningar. Program med ett större studentunderlag, exempelvis LÄK och SSK, är däremot i högre grad beroende av standardiserade processer, vilket begränsar möjligheten till individuella anpassningar.

Vid kommunala placeringar använder SSK-programmet den digitala tjänsten praktikplatsen.se, likt socionomprogrammet, och lärarprogrammen använder Valwebb. Så som dessa digitala lösningar används på socionomprogrammet och lärarprogrammen möjliggörs det för studenterna att påverka vilken placering de tilldelas och reducerar sannolikt den administrativa bördan då systemet sköter placeringen, trots att vissa manuella åtgärder kan behövas.

Merkostnader

Det går att konstatera att studenter har en begränsad ekonomi. Utifrån CSN:s rapport har den genomsnittliga studenten 800 kronor kvar per månad baserat på den genomsnittliga månadsinkomsten och månadsutgifterna. Utifrån Konsumentverkets beräkning av hushållskostnader och SFS:s rekommenderade hyresnivå blir den kvarvarande summan i stället 350 kr. Däremot uppfylls inte den rekommenderade månadshyran för studenter i Linköping och ligger möjligtvis närmare de genomsnittliga nivåerna på 5 500 kronor vilket skulle resultera i ett ekonomiskt underskott varje månad. Med andra ord har studenter ytterst lite resurser kvar efter att de nödvändiga utgifterna har betalats. Detta resulterar i att en ytterligare utgift kopplat till VFU kan ha stor påverkan för studentens privatekonomi.

Den genomsnittliga kostnaden bland de svarande som hade merkostnader i samband med sin VFU som inte översteg 5 000 kr, var 1 652 kronor under 2025. Däremot är denna kostnad ofta inte jämnt fördelad över året utan koncentrerad till när VFU-perioden äger rum. Även om den genomsnittliga kostnaden var 1 652 kronor varierar denna summa beroende på program och studenterna uppger också att det finns stora variationer beroende på termin och vilken placering som tilldelats. Detta genomsnitt innefattar inte kostnader som översteg 5 000 kronor men 33 värden över 5 000 kronor rapporterades vilket tyder på att det finns enskilda studenter som kan drabbas av merkostnader av magnituder upp emot 10 000 kronor på ett år.

Studenter uppger också att den tilldelade VFU-placeringen kan kommuniceras kort inpå VFU-periodens start, vilket försvårar den ekonomiska planeringen. Antingen kan studenten få placering på cykelavstånd och har därmed inga extra utgifter eller så får studenten en placering på veckopendlingsavstånd som kan innebära stora extra utgifter. Detta stämmer också överens med de studentintervjuer som förekommer i SFS:s rapport där det i första hand är kostnadernas plötsliga karaktär som gör dessa utmanande att hantera och i andra hand kostnadernas storlek.

En tydlig majoritet av de svarande studenterna uppgav att de hade haft merkostnader i samband med VFU, vilket indikerar att sådana kostnader är vanligt förekommande vid fakulteten. Samtidigt framkom betydande variationer såväl mellan utbildningsprogrammen som inom program med flera studieorter. Detta poängteras bland annat av de svarande LÄK-studenterna, som beskrev att merkostnadernas förekomst och omfattning varierade beroende på tilldelad studieort. Vissa studenter hade betydande merkostnader, medan andra inte hade några merkostnader alls. Generellt framstår det som att Region Jönköpings län och Region Kalmar län erbjuder studenter ersättning men att det exakta upplägget för ersättning kan skilja sig från program till program. Dessutom verkar det som att Region Östergötland inte erbjuder någon form av ersättning alls. Däremot ersätts vissa studenter för resor inom Region Östergötland av annan aktör som exempelvis på logopedprogrammet där programmet erbjuder studenterna ersättning för resor.

En aspekt i sammanhanget är att tidigare undersökningar visar att studenter över 25 år och kvinnliga studenter är studentgrupper som upplever en svårare ekonomisk situation. Det innebär att för dessa grupper är det än mer utmanande att hantera merkostnader i samband med VFU jämfört med andra studentgrupper. Just kvinnliga studenter utgör dessutom en majoritet av studentunderlaget på många vårdutbildningar.

Antalet VFU-veckor har eller kommer att öka på läkarprogrammet och sjuksköterskeprogrammet vilket innebär att studenterna sannolikt kommer utsättas ytterligare för merkostnader för att genomföra sin utbildning. Läkarprogrammet blir dessutom längre vilket innebär en ökad studielånskuld. Med andra ord blir läkarexamen och sjuksköterskeexamen dyrare för studenterna.

Återkommande bland studenternas svar är att utöver att placeringar långt bort från sin studieort kan medföra merkostnader kan det också medföra andra belastningar. Dessa belastningar är bland annat att mycket tid läggs på resor, svårigheter att kombinera VFU med privatlivet och minskade möjligheter att delta i studentlivet. Denna förlorade tid kan ha negativ påverkan på studenternas möjlighet till egenstudier och långa placeringar på orter långt från studieorten kan negativt påverka möjligheten till sociala sammanhang. Även om kostnadsneutral VFU inte eliminerar tidsmässiga och sociala belastningar kan det öka studenternas tolerans för dessa belastningar när påverkan på privatekonomin uteblir.

Något som lyfts av Nationella vårdkompetensrådet är att kostnadsneutral VFU är en möjliggörare för kompetensförsörjningen av hälso- och sjukvårdspersonal på landsbygden. Utifrån de inkomna svaren från studenterna finns det ett missnöje med mycket resande men om dessa inte innebar extra kostnader hade det kunnat innebära en ökad tolerans för dessa resor. Detta skulle i så fall möjliggöra fler samarbeten med vårdenheter på perifert belägna orter vilket utöver att främja kompetensförsörjningen på dessa orter också skulle bidra till att tillgodose behovet på VFU-platser.

Som nämnts finns det stora variationer mellan program och det program där studenterna drabbas av de största kostnaderna är FT. Här har studenterna själva gemensamt säkrat upp för de största kostnader med sin gemensamma pott som annars hade kunnat drabba enskilda studenter. Hade denna solidariska lösning inte funnits hade fall där enskilda studenter behövt betala över 10 000 kronor kunnat förekomma för att genomföra sin VFU. Enligt enkätsvaren från studenterna läggs 1 000 – 2 000 kronor per termin per student till den gemensamma potten. Systemet är däremot inte felfritt då det bland annat nämns att det innebär en administrativ börda för studenterna och ett ekonomiskt ansvar på enskilda studenter som ska hantera pengarna inom gruppen.

Utöver variationer inom Medicinska fakulteten finns det också skillnader inom universitetet då det på lärarprogrammen finns en ”högkostnadsskydds”- modell där merkostnader som överstiger 1350 kronor ersätts av programmet. Även på psykologprogrammet finns en ersättningsmodell men där finns i stället ett maxtak för hur stora kostnader som ersätts.

Rimligtvis bör det finnas en nationell samsyn för hur merkostnader i samband med VFU täcks för att inte belasta studenterna och för att detta ska vara lika för alla studenter oavsett utbildning och universitet. Däremot framhäver SFS att dessa långsiktiga reformer som behövs inte fyller dagens behov och uppmanar till lokala, kortsiktiga lösningar i väntan på en lösning på nationell nivå. Nationella vårdkompetensrådet uppmanar lärosätena att ta fram modeller för kostnadsneutral VFU vilket många aktörer är positiva till men att det behöver skjutas till finansiering till lärosätena för att täcka dessa kostnader och att det bör finnas en nationell samsyn.

Trots att frågan gällande merkostnader för studenter i samband med VFU länge har varit aktuell har ingen förändring skett. Sedan frågan uppmärksammades i Consensus rapport 2022 kvarstår den grundläggande problematiken. Dagens studenter kan inte vänta på att tungrodda reformer ska bli verklighet utan behöver lösningar här och nu som kan göra skillnad i studentvardagen.

Fortsatt arbete framåt

Utifrån det som presenterats i denna rapport är det uppenbart att det finns utrymme för utveckling som skulle vara till gagn för studenterna och deras studietid. Fakultetens studenter möter i dagsläget olika villkor för sin VFU; beroende på program, studieort och tilldelad placering. Dessa skillnader gäller både möjligheterna till studentinflytande och risken att drabbas av merkostnader. Det framgår också att många utmaningar som identifierades i Consensus undersökning 2022 fortsatt kvarstår. För att skapa likvärdiga förutsättningar för studenterna, stärka kvaliteten, rättssäkerheten och transparensen i VFU-processerna föreslår Consensus följande:

- Att utreda huruvida prioriteringsordningarna bör harmoniseras till en fakultetsövergripande grundsyn, men med möjlighet att tillgodose programspecifika behov.

Consensus ser fördelar av en samsyn på fakultetsnivå kring vad som berättigar studenter prioritet för att förutsättningarna ska vara desamma oavsett utbildningsprogram. Samtidigt ska även de programspecifika förutsättningarna och behoven inte hämmas av en sådan samsyn. En möjlig väg skulle vara att ta fram en fakultetsövergripande prioriteringslista med gemensamma punkter, där det sedan finns möjlighet för programmen att i samråd med sektionerna göra tillägg av programspecifika punkter.

- Att utreda möjligheterna till en gemensam princip för placeringsprocessen vid VFU som är rättssäker, administrativt effektiv och tillgodoser ett reellt studentinflytande över placeringen och processen.

Consensus anser det inte hållbart att studenter ansvarar för placeringen av sina medstudenter, då det innebär en arbetsbörda för studenterna som borde ligga på programmet samt en rättssäkerhetsrisk. Därmed bör placeringsprocessen hämtas hem och administreras av programmen, men studenternas möjligheter att påverka sin placering och hur processen går till måste också tillgodoses vid en sådan förändring. På de program där studenterna inte ansvarar för placeringen behöver i stället studenternas påverkansmöjligheter utökas. I och med detta kan en gemensam princip för placeringsprocessen där dessa två modeller möts bädda för att nämnda aspekter tillgodoses.

- Att ta fram en lokal modell för att uppnå kostnadsneutral VFU för studenterna vid Medicinska fakulteten till dess att en nationell lösning är på plats.

Att delta på obligatoriska utbildningsmoment ska inte innebära en merkostnad för studenter. Consensus anser att en lokal modell för kostnadsneutral VFU skyndsamt bör tas fram för att tillgodose dagens studenters behov av stöttning. Rimligtvis görs denna satsning tillsammans med lokala aktörer som regioner, kommuner, fakulteten och LiU centralt. Dagens studenter kan inte längre vänta på nationella reformer.

- Att verka för att nationella reformer för att uppnå kostnadsneutral VFU blir verklighet.

Consensus ser positivt på nationella reformer för att uppnå jämlika förutsättningar för studenter över hela landet, men dessa lyser fortsatt med sin frånvaro. Därmed behöver dessa fortsatt uppmanas via aktivt påverkansarbete från LiU och Medicinska fakulteten på nationell nivå.

Referenser

(1) Universitetskanslersämbetet. Högskolan i siffror [Internet]. Stockholm: Universitetskanslersämbetet; 2025 [citerad 2026-05-02]. Hämtad från: https://www.uka.se/integrationer/hogskolan-i-siffror/statistik?statq=https%3A%2F%2Fstatistik-api.uka.se%2Fapi%2Ftotals%2F26%3Funiversity%3D31%26year%3DHT2025

(2) Bergman M, Westergren M, Palmtag EL. Studentspegeln 2025 [Internet]. Stockholm: Universitetskanslersämbetet; 2025. Rapport 2025:15 [citerad 2026-05-03]. Hämtad från: https://www.uka.se/download/18.3e914ebf1992cd566e31d/1757660026388/Studentspegeln%202025.pdf

(3) Centrala studiestödsnämnden. Högskolestuderande med studiemedel 2024 [Internet]. Sundsvall: Centrala studiestödsnämnden; 2024. Rapport 2024:2 [citerad 2026-05-03]. Hämtad från: https://www.csn.se/download/18.414f54921934b71cbd793c/1733144173085/H%C3%B6gskolestuderande%20med%20studiemedel%202024,%20slutversion,%20komplett.pdf

(4) Centrala studiestödsnämnden. Studiemedelsbelopp för studier i Sverige 2025 [Internet]. Sundsvall: Centrala studiestödsnämnden; 2024 [citerad 2026-05-03]. Hämtad från: https://www.csn.se/download/18.69cbb98819206cb623cf/1726824229769/2437B_belopp_2409.pdf

(5) Konsumentverket. Beräknade hushållskostnader 2025 [Internet]. Karlstad: Konsumentverket; 2024–2026 [citerad 2026-05-03]. Hämtad från: https://stpubshop.blob.core.windows.net/publikationer/kostnadsberakningar-hushallskostnader-2025-sv-kov_597_887.pdf

(6) Sveriges förenade studentkårer. SFS bostadsrapport 2025 [Internet]. Stockholm: Sveriges förenade studentkårer; 2025 [citerad 2026-05-03]. Hämtad från: https://sfs.se/wp-content/uploads/2025/08/SFS-bostadsrapport-2025.pdf

(7) Jalakas T. Granskning av kostnader för VFU [Internet]. Linköping: Consensus, Medicinska fakultetens studentkår; 2022 [citerad 2026-05-03]. Hämtad från: https://consensus.liu.se/images/2022/granskning-av-kostnader-for-vfu.pdf

(8) Sveriges universitets- och högskoleförbund. Rekommendation om minsta antal timmar klinisk utbildning i sjuksköterskeutbildningen [Internet]. Stockholm: Sveriges universitets- och högskoleförbund; 2023. REK 2023:5. Dnr SU-850-0025-23 [citerad 2026-05-03]. Hämtad från: https://suhf.se/app/uploads/2023/05/REK-2023_5-minsta-antal-timmar-klinisk-utbildning-sjukskoterskeutbildning.pdf

(9) Regeringskansliet, Socialdepartementet. Uppdrag till Socialstyrelsen att betala ut statsbidrag till regioner och kommuner för utökad verksamhetsförlagd utbildning [Internet].

Stockholm: Regeringskansliet; 2025. Regeringsbeslut S2025/00526 [citerad 2026-05-03]. Hämtad från: https://www.regeringen.se/contentassets/1c519110c73c41b3a315c6af6c6051c1/uppdrag-till-socialstyrelsen-att-betala-ut-statsbidrag-till-regioner-och-kommuner-for-utokad-verksamhetsforlagd-utbildning.pdf

(10) Beckman A. När studenter står för notan: rapport om studenters merkostnader vid verksamhetsförlagd utbildning [Internet]. Stockholm: Sveriges förenade studentkårer; 2025 [citerad 2026-05-03]. Hämtad från: https://sfs.se/wp-content/uploads/2025/05/SFS-rapport-Maj-2025-Nar-studenter-star-for-notan.pdf

(11) Nationella vårdkompetensrådet. Slutredovisning inom det ändrade uppdraget att ta fram förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning [Internet]. Stockholm: Nationella vårdkompetensrådet; 2025. Rapport 2025:1 [citerad 2026-05-03]. Hämtad från: https://www.nationellavardkompetensradet.se/globalassets/radets-kunskapsunderlag/2025-1-nationella-vardkompetensradets-slutredovisning-inom-det-andrade.pdf

(12) Nationella vårdkompetensrådet. Förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning [Internet]. Stockholm: Nationella vårdkompetensrådet; 2024. Rapport 2024:2 [citerad 2026-05-03]. Hämtad från: https://www.nationellavardkompetensradet.se/globalassets/radets-kunskapsunderlag/2024-2-nationell-plan-for-halso-och-sjukvardens-kompetensforsorjning.pdf

Bilaga 1 – Frågor i enkät till programansvariga/VFU-ansvariga

1. Är det programmet som fördelar studenterna på de olika VFU-placeringarna?
2. Vilken funktion på programmet håller ihop fördelningen av platser?
3. Beskriv hur studenterna tilldelas VFU-platser på ditt program.
4. Har studenterna någon roll i frågan om fördelning av VFU-platser och i så fall vilken?
5. Finns det fastställd prioriteringslista/principer att ta hänsyn till vid placering av studenter?
6. Vilka omständigheter ger prioritet enligt listan?
7. På vilket sätt får studenterna information om prioriteringslistan?
8. Beskriv hur prioriteringslistan är förankrad hos studentsektionen.
9. Hur ofta revideras/diskuteras prioriteringslistan/principerna för fördelning?
10. Har du något övrigt som du vill framföra avseende hur placering sker, eller om du skulle förorda en förändring?
11. Innebär VFU på ditt program att studenterna drabbas av extra kostnader?
12. Om programmet/annan part, tex region, står för några VFU-relaterade kostnader som annars skulle kunna drabba studenterna, beskriv i så fall vilka dessa är så konkret som möjligt.
13. Ge en uppskattning av hur stor andel av studenterna som drabbas av merkostnader.
14. Vilka merkostnader står studenten för? Ge konkret information.
15. Har studenterna något system för att solidariskt dela på merkostnader som drabbar några av dem? Beskriv.
16. Har du något övrigt som du vill framföra avseende hantering av kostnader vid VFU?

Bilaga 2 – Frågor i enkät till sektionerna

1. Är det programmet eller studenterna/sektionen som fördelar studenterna på olika VFU-placeringar?
2. Beskriv hur studenterna tilldelas VFU-platser på ert program.
3. Har studenterna (gemene student eller sektionerna) någon roll i fördelningen av VFU-platser och i så fall vilken?
4. Finns det prioriteringslista att ta hänsyn till vid placering av studenter?
5. På vilket sätt får studenterna information om prioriteringslistan?
6. Beskriv hur prioriteringslistan är förankrad hos studentsektionen.
7. Hur ofta revideras/diskuteras prioriteringslistan?
8. Har ni något övrigt som ni vill framföra avseende hur placering sker?
9. Drabbas studenter på ert program av extra kostnader i samband med VFU?
10. Ge en uppskattning av hur stor andel av studenterna som drabbas av merkostnader.
11. Vilka merkostnader står studenten för? Ge konkret information och exempel.
12. Finns det någon aktör som ersätter studenternas kostnader som uppstår i samband med VFU? I så fall vilken aktör och vilka kostnader?
13. Har ni något system för att solidariskt dela på merkostnader som drabbar några av studenterna på programmet?
14. Har ni något övrigt som du vill framföra avseende hantering av kostnader vid VFU?

Bilaga 3 – Frågor i enkät till studenterna

1. Vilket program läser du?

2. Vilken termin läser du?

3. Vilken är din huvudstudieort?
   (Frågan är ställd till sjuksköterskestudenter och läkarstudenter på termin 6–11)

4. Hur mycket har resor i samband med VFU VT25 kostat? Svara i siffror.
   Hur mycket du som student betalat för dina egna resor för att kunna genomföra VFU (exklusive betalning till gemensam pott).
   (Frågan är ställd till studenter som hade VFU VT25)

5. Hur mycket har boende i samband med VFU VT25 kostat? Svara i siffror
   Hur mycket du som student betalat för ditt egna extra boende för att kunna genomföra VFU (exklusive betalning till gemensam pott).
   (Frågan är ställd till studenter som hade VFU VT25)

6. Hur mycket uppskattar du att resor i samband med VFU HT25 totalt kommer kosta? Svara i siffror.
   Hur mycket du som student betalat för dina egna resor för att kunna genomföra VFU (exklusive betalning till gemensam pott).
   (Frågan är ställd till studenter som hade VFU HT25)

7. Hur mycket har boende i samband med VFU HT25 kostat? Svara i siffror
   Hur mycket du som student betalat för ditt egna extra boende för att kunna genomföra VFU (exklusive betalning till gemensam pott).
   (Frågan är ställd till studenter som hade VFU HT25)

8. Erbjöds du ersättning för boende?
   (Inklusive via gemensam solidarisk pott i klassen)
   □ Ja
   □ Nej

9. Vem/vad erbjöd ersättning för boende?
   □ Regionen
   □ Kommunen
   □ Gemensam pott
   □ Annat (egen text)
   (Frågan är ställd till studenter som svarade ”Ja” på föregående fråga)

10. Erbjöds du ersättning för resor?
    (Inklusive via gemensam solidarisk pott i klassen)
    □ Ja
    □ Nej

11. Vem/vad erbjöd ersättning för resor?
    □ Regionen
    □ Kommunen
    □ Gemensam pott
    □ Annat (egen text)
    (Frågan är ställd till studenter som svarade ”Ja” på föregående fråga)

12. Hur mycket uppskattar du att resor och boende i samband med VFU under 2025 totalt kommer kosta? Svara i siffror.
    (Inklusive betalning till gemensam pott)

13. Har du något övrigt du vill tillägga gällande merkostnader vid VFU?

14. Vad tycker du om nuvarande process för utplacering av studenter på VFU-placeringar?
    Skala 1–10

15. Hur uppfattar du att placeringsprocessen går till på ditt program?

16. Vad ser du för fördelar med nuvarande system?

17. Vad ser du för nackdelar med nuvarande system?

18. Har du något övrigt du vill tillägga gällande placeringsprocessen?

Bilaga 4 – Prioriteringslista Arbetsterapeutprogrammet

VFU-fördelning

Framtagen av arbetsterapeutsektionen 2022*
VFU-fördelning ska ske utifrån den framtagna prioriteringslistan, efter det ska fördelningen ske via poängsystemet som beskrivs i dokumentet. Vid frågor, kontakta VFU-fördelare eller VFU-samordnare.
Prioriteringslistan:

1. Läkarintyg som är godkänt av programansvarig, ska vara prioriterade i närliggande ort men inte prioriterad vald plats

2. Ensamstående med barn under 12 år ska vara prioriterade i närliggande ort men inte prioriterad vald plats

3. Elitidrott, då måste man bli godkänd av Linköpings Universitet, ska vara prioriterade i närliggande ort men inte prioriterad vald plats.

4. Studieaktiv i arbetsterapeutsektionen

Poängsystemet

Alla önskar fem platser och rankar dem från förstahandsval till femtehandsval. Får man sitt förstahandsval är det värt 1 poäng, andrahandsvalet 2 poäng osv, om man inte får något av sina val får man 6 poäng. Studenten med högst poäng får välja plats först.
Den färdigställda listan sammanställs med studenternas för- och efternamn samt epostadress och skickas till VFU-samordnare.
VFU-samordnare:

*Underlag för denna version är den tidigare version som var framtagen av Arbetsterapisektionens styrelse 08/09

Bilaga 5 – Prioriteringslista BMA-programmen

LINKÖPINGS UNIVERSITET

2018-02-26
Fastställd av PA/PU
UTGÅVA
1(1)

Prioritetsordning för VFU-placering på specifik ort, BMA-programmen

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) på biomedicinska analytikerprogrammet (BMA-) vid Linköpings universitet (LiU) sker inom Region Östergötlands (RÖ) regi. Placeringarna kan därför bli över hela Östergötland.

Har studenten önskemål om att bli placerad på en specifik ort skall detta anmälas till en för uppgiften utsedd huvudhandledare före det sista anmälningsdatum som huvudhandledaren anger på lisam.

Studenter som anför särskilt skäl för placering på viss ort (tex sjukdom, vård av anhörig eller annan anledning styrkt med intyg) lämnar in en ansökan till programansvarig senast 2 veckor tidigare än den deadline som bestämts (enligt ovan) för att lämna in önskemål.

De inkomna önskemålen kommer därefter att prioriteras enligt följande:

- Studenter med barn i åldrarna 0-9 oavsett om de är ensamstående eller inte.
- Studenter som bor på annan ort än Linköping (t.ex. Norrköping, Motala) ska i första hand placeras i denna stad om möjligt, annars i Linköping eller på motsvarande sträcka från bostadsort.
- Tidigare placering på annan ort (gäller även IPL-moment)

Om det är möjligt med avseende på handledare och annat så kan studenterna byta placeringar sinsemellan. Detta ska i så fall anmälas till huvudhandledarna som kontrollerar att det är genomförbart.

Önskemål som inte anmäls på tillbörligt sätt eller anmäls för sent kommer inte att kunna beaktas vid placeringen av studenter på olika kliniker inom RÖ.

Denna prioriteringsordning har tagits fram av ledningen för BMA-programmen i samråd med BMA-sektionen, Consensus

Bilaga 6 – Prioriteringslista Fysioterapeutprogrammet

250616

LINKÖPINGS UNIVERSITET

Hanteringsordning för tilldelning samt fördelning av VFU-platser inom Fysioterapeutprogrammet (giltig från ht25 tills vidare)

Studenterna på Fysioterapeutprogrammet fördelar själva befintliga VFU-platser inom sin kurs, med nedanstående undantag/tillägg.

1. Programmet tilldelar VFU-plats vid:

- Särskilda skäl (verifierat av läkarintyg eller motsvarande). Intyget måste beskriva skäl till att studenten behöver genomföra sin VFU på särskild ort. (Intyg mottagna av VFU-ansvarig efter att listan med VFU-platser lämnats ut till studenterna för platsfördelning kommer ej att beaktas).
- Underkänd VFU (en individuell bedömning sker i varje enskilt fall om studenten ska ingå i den ordinarie urvalsprocessen eller tilldelas plats).

Studenter som tilldelats VFU-plats enligt ovan finns angivna på VFU-listan som lämnas ut till studenterna.

2. Fördelning av VFU-platser

Förutom den prioritering som kursen själv valt finns en prioritering fastställd av Medicinska fakulteten och programutskott på fysioterapeutprogrammet. De studenter som skall få en VFU-plats enligt prioritering nedan skall ges företräde till VFU på "bäst lämpade ort".

- Studentfackliga uppdrag (intyg krävs):
  - VFU-plats ges på pendlingsavstånd till ordförande i fysioterapeuternas studentsektion, samt utbildningsbevakare (i de fall utbildningsbevakaren sitter som ensam ledamot).
  - VFU-plats ges på pendlingsavstånd till studenter med arvoderade Consensusuppdrag (intyg krävs).
- För uppdrag på Clinicum ges VFU-plats på pendlingsavstånd (intyg krävs).
- Studenter som är antagna till och aktivt deltar i kursen *Introduktion till medicinsk forskning (8FG070)* ges VFU-plats på pendlingsavstånd (intyg krävs).
- Ensamstående vårdnadshavare med barn under 12 år
- Vid idrottsutövande på elitnivå (intyg krävs). Elitnivå definieras som högsta nationella nivå (högsta divisionen/serien inom respektive idrott alternativt potentiell[1] eller aktuell landslagsidrottare)
  - Som elitidrottsstudent (EVL-student) ges studenten prioriterad VFU-plats enligt vad som är lämplig för att kunna utföra sitt elitidrottande
  - För idrottare utan EVL status utgår bedömningen av intyg för prioriterad plats från definitionen av elitnivå (se ovan). Utöver det görs en bedömning av enskilda fall, för

[1]definieras av respektive specialidrottsförbund

att besluta om möjlighet till prioriterad VFU plats. Detta sker, vid behov, i samråd med koordinator för LiU Elit.

Intyget för elitidrott skall verifiera att studenten under aktuell VFU-period är aktivt elitidrottande samt beskriva skäl till att studenten behöver genomföra sin VFU på särskild ort (t.ex. antal träningar samt tävlingar under perioden, möjlighet till träning med annan klubb etc.) Intyget ska skrivas på av överordnad med insyn i studentens elitprestationer i idrottsutövandet (ej närmaste tränare).

VFU-ansvarig gör en individuell bedömning av varje intyg som lämnas in. Vid behov sker avstämning med programansvarig och/eller programutskott. Efter bedömning av intyg så erhåller studenten ett intyg från VFU-ansvarig att giltigt skäl föreligger för fördelning av VFU-plats. Detta intyg ska kunna uppvisas vid kursens fördelning av VFU-platser.

Bilaga 7 – Exempelkontrakt fysioterapeutstudenter

VFU Kontrakt

Gruppindelning

1. Klassen har slumpats in i tre grupper (1–3) och varje grupp har slumpats in i tre undergrupper (A-C). Samma gruppindelningar gäller hela utbildningen.
2. VT23 kommer grupp 1 välja VFU-platser först, följt av grupp 2 och sedan 3. Inom varje grupp väljer först A, sen B, sen C i den ordning som namnen står i. Inför varje ny termin roterar sedan grupperna och undergrupperna ett steg: HT23 väljer grupp 2 först, sedan 3 och sist 1 osv. Undergrupperna A-C roterar på samma sätt varje termin.
    - **HT24 (T3)**: 1A, 1B, 1C, 2A, 2B, 2C, 3A, 3B, 3C
    - **VT25 (T4)**: 2B, 2C, 2A, 3B, 3C, 3A, 1B, 1C, 1A
    - **HT25 (T5)**: 3C, 3A, 3B, 1C, 1A, 1B, 2C, 2A, 2B, 4A
3. Internbyten mellan två studenter är okej så länge båda är överens. Studenterna behåller sina respektive ordinarie gruppindelningar inför nästa termin oavsett ett ev. byte.
4. Prioriteringsordning utöver ovan nämnda system:
    a. *MedFak:s prioriteringsordning (se Lisam) Intyg ska ha lämnats in i till programmets VFU-samordnare i tid. Om studenten ska tilldelas plats av programmet kommer personen redan ha tilldelats en plats när klassen får VFU-listan. Om studenten tillhör kategori 2 i dokumentet på Lisam (studentfackliga uppdrag, uppdrag på Clinicum, idrottsutövande på elitnivå), ska denne tilldelas plats enligt punkt 5 i detta kontrakt.*
    b. *Studenter med barn under 12 år tilldelas plats enligt punkt 5 i detta kontrakt.*
5. Studenter som har rätt till särskild prioritering (se punkt 4) ska tilldelas VFU-plats genom lottning. Alla platser med lämplig ort tas med i lottningen. Lottningen sker innan resterande platser tilldelas resten av klassen. Dessa studenter ska ändå finnas med i den vanliga gruppindelningen redan från början (ifall något skulle ändras till senare terminer).
6. Om det kommer nya studenter till klassen ska dessa studenter lottas in i det befintliga systemet.

Resa och boende

För att få ersättning för sina utgifter MÅSTE man lämna in kvitton. Dessa kan vara elektroniska eller i pappersform.

7. Eventuell ersättning för boende och resa ges efter avslutad VFU, detta innebär att de med extra kostnader får ligga ute med pengar.
8. Hela klassen delar på kostnader för resa och boende som tillkommer för studenter som behöver bo borta eller dagspendla till sin VFU-plats.
9. Studenter som ej genomför VFU exkluderas från klasskassan.
10. Studenter som behöver bo borta för sin VFU där boende inte ordnas av skolan/VFUplatsen, ska själva hitta ett billigt boende. Resten av klassen bör hjälpa till i den mån det går och behövs.

11. Studenten är skyldig till att välja det billigaste resealternativet samtidigt som man kommer i tid till VFU.
12. Kostnader som klassen ska dela på:
    A) **Vid tillfälligt boende på annan ort:** Boendekostnader samt en resa tur och retur *per vecka till och från Linköping* för studenter som gör sin VFU på ort där man behövt skaffa eget boende. Vid hemhem resa till eller från VFU-ort betalar studenten själv mellanskillnaden för en resa till Linköping, studenten ska redogöra vad en resa till Linköping skulle kosta.
    Studenten är skyldig att välja billigaste möjliga resa. Spara kvitton!
    B) **Dagspendling**: Resekostnader för dagspendling mellan Linköping och respektive ort som ligger inom pendlingsavstånd. Som dagspendlingsavstånd räknas upp till **1** timme enkel resa från centralstationen på orten där man bor. Studenten är skyldig att välja billigaste möjliga resa. Spara kvitton! Om dagspendlingsavståndet överstiger 1 timme har man rätt till boende samt en tur och returresa per vecka (enligt punkt 8). I första hand ska gruppen/klassen lösa situationen tillsammans.
    C) Punkt 12.b gäller ej ifall VFU-platsen är i Linköping eftersom det är studieorten.
    D) Punkt 12 b gäller ej ifall VFU-platsen är i Norrköping då Campusbussen är det billigaste alternativet, enligt punkt 11.
13. Alla som begär ersättning från klassen ska lämna in underlag (kvitton) till ekonomiansvarig senast 2 veckor efter avslutad VFU. Om underlag inte lämnas in i tid har studenten inte rätt till ersättning från klassen.
14. Ekonomiansvarig har sedan ytterligare 2 veckor på sig att sammanställa alla kostnader och räkna ut hur mycket varje student ska betala eller få tillbaka. När ekonomiansvarig meddelat hur mycket varje student ska betala är varje student skyldig att betala in sin del till ekonomiansvarig senast en vecka efter nästa CSN-utbetalning.
15. Ekonomiansvarig betalar ut till studenter som har rätt till ersättning först när allt är inbetalt.
16. Ekonomiansvarig väljs inför varje termin, se aktuell ekonomiansvarig längst ner i dokumentet.

Val av VFU-placering

17. Studenter behöver följa överenskommelse gällande deadline för val av VFU-placering.
18. Det är studentens skyldighet att komma överens med sin grupp och se till att valet synliggörs i gemensamt dokument inom överenskommen tid enligt schema, punkt 19.
19. Schema av VFU-val:
    a) Scenario 1: Infaller då VFU-placering behöver lämnas in inom cirka 2 dygn från att platser släpps från Fysioprogrammet.
    #1 #2 #3 #4 #5 #6 #7 #8 #9 #10

Dag 1 VFU-platser släpps, tid att fundera
Dag 2 8.00- 9.00 9.00- 10.00 10.00- 11.00 11.00- 12.00 12.00- 13.00 13.00- 14.00 14.00- 15.00 15.00- 16.00 16.00- 17.00
Dag 3 Deadline Inlämning

b) Scenario 2: Infaller då VFU-placering behöver lämnas in inom cirka 3 dygn från att platser släpps från Fysioprogrammet.
#1 #2 #3 #4 #5 #6 #7 #8 #9 #10
Dag 1 VFU-platser släpps, tid att fundera Dag 2 8.00- 10.00 10.00- 12.00 12.00- 14.00 14.00- 16.00 16.00- 18.00
Dag 3 8.00- 10.00 10.00- 12.00 12.00- 14.00 14.00- 16.00
Dag 4 Deadline Inlämning

c) Scenario 3: Infaller då VFU-placering behöver lämnas in inom fler än 3 dygn från att platser släpps från Fysioprogrammet.
#1 #2 #3 #4 #5 #6 #7 #8 #9 #10
Dag 1 VFU-platser släpps, tid att fundera
Dag x-3 8.00- 11.00 11.00- 14.00 14.00- 17.00
Dag x-2 8.00- 11.00 11.00- 14.00 14.00- 17.00
Dag x-1 8.00- 11.00 11.00- 14.00 14.00- 17.00
Dag x Deadline Inlämning

HT25

	1A	1B	1C	2A	2B	2C	3A	3B	3C
Dag 1	VFU platser släpps, tid att fundera								
Dag 2	10:00-13:00	13:00-16:00	16:00-19:00						
Dag 3				08:00-11:00	11:00-14:00	14:00-17:00			
Dag 4							08:00-11:00	11:00-14:00	14:00-17:00
Dag 6	Deadline inlämning								

Övrigt

20. Alla i klassen ska ”skriva under” detta kontrakt genom att sätta OK efter sitt namn i dokumentet ”Godkännande av VFU-kontrakt” som finns på samarbetsytan på Lisam. Detta behöver bara göras en gång (HT24), innan startad VFU.

Bilaga 8 – Prioriteringslista Logopedprogrammet

LOG prioordning enligt sektionen (ej formellt PU-beslut sedan 2018)

Prioriteringslista

1. Medicinska skäl – (för VFU och prioritering gäller läkarintyg i 1 år)
2. Ensamstående förälder med ensam vårdnad med barn under 15 år
3. Ensamstående förälder med delad vårdnad med barn under 15 år
4. Nära anhörig som är i behov av stöd i dagliga rutiner
5. Gravid i månad 7 eller mer. Även om partnern är gravid.
6. Elitidrottare
7. Förälder med barn under 10 år
8. Studiesocialt aktiv - kåraktiv, sektionsaktiv, festerist
9. Gratis boende (gäller ej inom Östergötland)

Bilaga 9 – Prioriteringslista Läkarprogrammet

LINKÖPINGS UNIVERSITET
MEDICINSKA FAKULTETEN

2025-03-21
DNR LIU-2025-01441
BESLUT
3(4)

Prioritering inom studieort vid VFU

Dagspendlingsavstånd

Med dagspendlingsavstånd menas en restid på max 50 minuter från önskad prioriteringsorts resecentrum. Undantag görs om placeringen enbart erbjuds på verksamhet som ligger mer än 50 minuter från önskad prioriteringsorts resecentrum.

1. Föräldrar med hemmavarande barn under 13 år i Linköping, Norrköping och Kalmar. Föräldrar med hemmavarande barn under 16 år i Jönköping.
2. Partner till gravida i tredje trimestern – krav på intyg från legitimerad barnmorska eller likvärdig behandlande vårdpersonal om hur långt in på terminen tredje trimestern infaller. I de fall där intyg ännu inte kunnat utfärdats kontaktas studievägledare.

Huvudsjukhus

Vid platstillgång prioriterade till huvudsjukhus på respektive ort (US Linköping, Vrinnevisjukhuset, Länssjukhuset i Ryhov och Länssjukhuset i Kalmar). I andra hand prioriterade till dagspendlingsavstånd från huvudstudieorten.

3. Graviditet i tredje trimestern innehar prioritering under hela tredje trimestern – krav på intyg från legitimerad barnmorska eller likvärdig behandlande vårdpersonal om hur långt in på terminen tredje trimestern infaller. I de fall där intyg ännu inte kunnat utfärdats kontaktas studievägledare.
4. Studenter antagna som elitidrottsstudenter innehar prioritering hela terminen – krav på intyg, ej äldre än ett år, från koordinator för LiU Elitidrott.

5. Amanuenser i undervisning och forskning
   - 5.1. Prioritering under hela terminen
     - 5.1.1. Studenter som är antagna doktorander, antagna till forskarlinjen eller kan uppvisa forskningsaktivitet av motsvarande storlek.
     - 5.1.2. Chefsamanuenser
     - 5.1.3.Amanuenser i anatomi
   - 5.2. Prioritering cirka 2/3 av terminen med eller utan specifikation på när dessa block infaller
     - 5.2.1. Amanuenser i obduktion
     - 5.2.2.Amanuenser i klinisk fysiologi
     - 5.2.3.Amanuenser i klinisk kemi
     - 5.2.4.Amanuenser i histologi
   - 5.3. Prioritering cirka 1/3 av terminen

5.3.1.Amanuenser i vetenskapligt förhållningssätt

6. Ordförande MF, ordförande LiMUR och IMU-ordförande innehar prioritering hela terminen.
7. MF:s styrelseutskott och styrelseledamöter i Consensus innehar prioritering 2/3 av terminen.
8. Ledamöter i informations- och markandsföringsutskottet innehar prioritering cirka 1/3 av terminen.

Övriga skäl (sjukdom, vård av anhörig etcetera) till prioritering hänvisas till bedömning genom studiesociala kommittén.

Bilaga 10 – Prioriteringslista Sjuksköterskeprogrammet

LINKÖPINGS UNIVERSITET

Fördelning av VFU placering

VFU kan endast genomföras på de av utbildningen anvisade placeringar och orter. VFU-placeringar fördelas av VFU-placerare vid sjuksköterskeprogrammet. VFU genomförs inom Östergötlands län, eventuellt med undantag för ett fåtal placeringar som kan finnas på Nyköpings Lasarett (termin 3 och 4) och Katrineholm (termin 5). Möjlighet för VFU-placering vid Nyköping alt Katrineholm annonseras på Lisam, och student som önskar placering där anmäler sitt intresse innan deadline till angiven mailadress på Lisam. Information om eventuell placering i Nyköping alt Katrineholm sker i samband med att terminens VFU-placeringar presenteras.

Fördelning av VFU-placering utifrån prioriteringsordning:

1. Beslut om **Särskild hänsyn vid VFU placering ***
2. **Studieort**

3. Ytterligare prioriteringar som tillkommer i högre terminer är **tidigare placeringar** utifrån att utbildningen vill att studenten får erfarenhet av olika typer av vårdformer till exempel placeringarna T3, T4 och T6 ska det om möjligt vara minst en placering på opererande avdelning.

***Särskild Hänsyn**
Student kan om särskilda skäl föreligger ansöka om *Särskild Hänsyn vid VFU-placering*. Detta innebär att den som beviljas särskild hänsyn får förtur till placering på en specifik ort eller område men **inte** en specifik VFU-placering eller speciella arbetstider.

Vid programutskottet den 22/5–25 fattades följande beslut för undantag från resor i samband med VFU:

- Medicinskt skäl, egen sjukdom som kräver daglig/veckovis behandling inom hälso- och sjukvård (ska styrkas med aktuellt läkarintyg)
- Ensam vårdnadshavare till hemmavarande barn under 12 år (ska styrkas med aktuellt utdrag från Skatteverket/Folkbokföringen där det framgår vem/vilka som är vårdnadshavare)
- Ordförande/ Sekreterare/ Arbetsmiljöombud/ Utbildningsbevakare i sektionen (ska styrkas med intyg från styrelsen)
- Elitidrottare (ska styrkas med intyg)

Kompletterande beslut vid programutskott den 23/3–26 med följande:

Övriga skäl till särskild hänsyn (skyddad identitet, allvarlig sjukdom hos nära anhörig etc) hänvisas till bitr. programansvarig för individuell bedömning. Undantag från placering inom psykiatrisk vård tas bort som valbart undantag.

Ansökan om särskild hänsyn inför VFU-placering

Ansökan inför nästkommande termin görs på blanketten ”Ansökan av särskild hänsyn vid VFU – placering” som återfinns i Lisam/programrummet.

- inför hösttermin 1–30/5* (*för termin 1 är sista ansökningsdag 20 sep)
- inför vårtermin 1–30/11* (*för termin 1 är sista ansökningsdag 20 feb)

Blanketten skickas tillsammans med intyg in via funktionsadressen servicewebben.se

Beslut om särskild hänsyn inför VFU-placering meddelas via servicewebben. Beslutet gäller för en termin.